

s. 28–30

Bekanta dig med
personal i
kulturhuset Ax

Tutustu kulttuuritalo Axin
henkilöstöön

PEDERSÖRE info

1
2025

s. 6–7

**Nya bygglagen gör
det friare att bygga**

Uusi rakentamislaki helpottaa
rakentamista

s. 24–25

Rektorns dörr
är öppen
för eleverna

Rehtori pitää oven auki
oppilaille

s. 5

KESÄVINKKI. Kokeile
väliaikaista ulkokuntosalia
heinä-elokuussa.

SOMMARTIPS. Testa tillfälligt utegym
i juli–augusti.

UTGIVARE

Pedersöre
kommun

ADRESS

Skrufvilagatan 2
68910 Bennäs

TELEFON

785 0111

ANSVARIG
UTGIVARE

Stefan Svensfors

REDAKTÖR

Malin Henricson

ÖVERSÄTTNING

Hanna Tienvieri

LAYOUT

Ida Wikström
och Johanna
Öst Häggblom

TRYCK

Forsberg

ISSN / PRINT

2343-2241

ISSN / ONLINE

2343-225X

Tillbakablick med en ny period i sikte

LEDARE

Stefan Svensfors,
kommundirektör

VI KAN SÅ småningom lägga fullmäktigeperioden som inleddes år 2021 till handlingarna. Jag har vid det här laget hunnit uppleva flera kommunalval som kommundirektör och kan bara konstatera, att trots att fyra år är en relativt lång tidsperiod, så går det nästan alltid otroligt snabbt.

Det beror förstås i hög grad på att takten och verksamheten är konstant intensiv och att det kommunala verksamhetsåret har sina givna och återkommande hållpunkter. När föregående års bokslut godkänns i fullmäktige i slutet av maj eller början på juni, så har de första förberedelserna för nästa års budget redan kommit igång. Budgetarbetet styr mycket av verksamheten och det är förstås också självklart i och med att de ekonomiska ramarna sätter sina gränser för hur resurserna fördelas. En långsiktigt hållbar ekonomi förutsätter ett tydligt grepp om kommunens resurser och fördelningen av dem.

Ser man på Pedersöre kommuns ekonomi under den gångna mandatperioden är det ett faktum att kommunen har gjort goda, för att inte säga mycket goda resultat och därmed också lyckats öka det ackumulerade överskottet med flera miljoner på fyra år. Trots att investeringstakten har varit hög och skuldsättningen därmed också ökat, är det viktigt att samtidigt inse att en växande kommun, med en stor andel unga invånare, också måste investera för att kunna fortsätta växa och producera en högklassig service.

Näringslivet i Pedersöre är ett av våra starkaste trumfkort. Det är glädjande att se att det under den senaste mandatperioden också har skett en stor utveckling i företagen, då flera företag förverkligat stora mångmiljonsinvesteringar. Vi har också sett etableringar och för fortsättningsvis etableringsdiskussioner kring inte minst sagt förnybar energi. Men också andra branscher, såsom livsmedelsbranschen, visar upp en framtidstro genom nya investeringar. Det här borgar för att vi i Pedersöre också framöver ska lyckas uppvisa en hög sysselsättningsgrad och en låg arbetslöshetsprocent.

— Ser man på Pedersöre kommuns ekonomi under den gångna mandatperioden är det ett faktum att kommunen har gjort goda, för att inte säga mycket goda resultat och därmed också lyckats öka det ackumulerade överskottet med flera miljoner på fyra år.

STEFAN SVENSFORS

Också kommunens egen verksamhet har genomgått stora förändringar. Att ansvaret för social- och hälsovården samt specialsjukvården överfördes från kommunerna till Österbottens välfärdsområde utgör säkerligen den största enskilda förändringen. Men kommunen har också gjort stora beslut på utbildningssidan, både genom att investera i skolfastigheter men också göra förändringar i skolnätet, samt genom att satsa på småbarnspedagogiken i olika former. Kommunen har dessutom erhållit status som barnvänlig kommun enligt Unicefs modell. Andra betydande förändringar är till exempel inrättandet av Kallan, det vill säga samarbetsområdet för hälsoinspektion och veterinärvård, där Pedersöre fungerar som värdkommun och inrättandet av Jakobstadsregionens sysselsättningsområde, där Pedersöre kommun ingår. Det finns naturligtvis ytterligare en mängd större och mindre händelser som kan utläsas av fyra års fullmäktige-, styrelse- och nämndprotokoll.

Arbetet fortsätter. Nya fullmäktige som valdes vid kommunvalet i april tillträder sitt mandat den 1 juni. Jag vill gratulera både omvalda och nyvalda fullmäktigeledamöter och välkomna alla till att delta och bidra till det viktiga arbetet med att föra Pedersöre mot framtiden. Pedersöre kommun står väl rustad att möta framtida utmaningar och möjligheter, och vi ska jobba tillsammans för att göra en bra kommun ännu bättre.

Jag önskar också alla Pedersörebor och även alla andra en trevlig och händelserik sommar! ■

PÄÄKIRJOITUS

Stefan Svenfors,
kunnanjohtaja

Katsaus taaksepäin ja kohti uutta toimikautta

VOIMME PIKKU HILJAA jättää vuonna 2021 alkaneen valtuustokauden taaksemme. Olen ehtinyt kokea monet kuntavaalit kunnanjohtajana ja voin vain todeta, että vaikka neljä vuotta on suhteellisen pitkä aika, se kuluu lähes aina uskomattoman nopeasti.

Tämä johtuu pitkälti tahdin ja toiminnan intensiivisyydestä ja siitä, että kunnan toimintavuodessa on määrätty ja toistuvat kiintopisteet. Kun edeltävän vuoden tilinpäätös hyväksytään valtuustossa toukokuun lopussa tai kesäkuun alussa, seuraavan vuoden talousarvion ensimmäiset valmistelut ovat jo käynnissä. Talousarviotyö ohjaa toimintaa paljon, ja on tietenkin itsessään selvää, että taloudelliset kehykset asettavat rajat sille, miten resursseja jaetaan. Pitkällä aikavälillä kestävä talous edellyttää selkeää käsitystä kunnan resursseista ja niiden jaosta.

Kun tarkastellaan Pedersören kunnan taloutta kuluneella toimikaudella, tosiasia on, että kunta on tehnyt hyviä ellei jopa erittäin hyviä tuloksia ja se on siten onnistunut myös lisäämään kertynyttä ylijäämää useilla miljoonilla neljässä vuodessa. Vaikka investointitahti on ollut kova ja velanotto on sen vuoksi myös lisääntynyt, on tärkeää samalla huomata, että kasvavan kunnan, jossa on paljon nuoria asukkaita, täytyy myös investoida, jotta se voi jatkaa kasvamista ja tuottaa korkealaatuisia palveluita.

Pedersören elinkeinoelämä on yksi vahvimista valttikorteistamme. On ilahduttavaa nähdä, että viime toimikaudella myös yrityksissä on tapahtunut suurta kehitystä, sillä useat yritykset ovat toteuttaneet suuria monen miljoonan investointeja. Olemme myös

nähteen kuntaan sijoittuvan uusia yrityksiä, ja käymme edelleen keskustelua erityisesti uusiutuvan energian alan yritysten sijoittumisesta kuntaan. Mutta myös muiden alojen, kuten elintarvikealan, uudet investoinnit osoittavat uskoa tulevaisuuteen. Näin varmistetaan, että Pedersören työllisyysaste on korkea ja työttömyysaste matala myös tulevaisuudessa.

Myös kunnan omassa toiminnassa on tapahtunut suuria muutoksia. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä erikoissairaanhoidon järjestämistä vastuu siirtyminen kunnilta Pohjanmaan hyvinvointialueelle on varmasti suurin yksittäinen muutos. Mutta kunta on myös tehnyt suuria päätöksiä koulutuspuolella investoimalla koulukiinteistöihin, muuttamalla kouluverkostoa ja panostamalla varhaiskasvatukseen eri tavoin. Kunta on lisäksi saanut Unicefin Lapsiystävällinen kunta tunnustuksen. Muita merkittäviä muutoksia ovat esimerkiksi Kallanin eli terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon yhteistoiminta-alueen perustaminen, jossa Pedersöre toimii vastuukuntana, sekä Pietarsaaren seudun työllisyysalueen perustaminen, johon Pedersören kunta kuuluu. Valtuuston, hallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoista löytyy neljän vuoden ajalta tietenkin paljon muitakin suurempia ja pienempiä tapahtumia.

Työ jatkuu. Huhtikuun kuntavaaleissa valittu uusi valtuusto aloittaa toimikautensa 1.6. Haluan onnitella uudelevalittuja ja uusia valtuutettuja ja toivottaa kaikki tervetulleiksi osallistumaan tärkeään työhön Pedersören ohjaamiseksi kohti tulevaisuutta. Pedersören kunta on valmistautunut hyvin kohtaamaan tulevat haasteet ja mahdollisuudet, ja työskentelemme yhdessä tehdäksemme hyvää kunnasta vielä paremman.

Toivotan kaikille pedersöreläisille ja myös muille mukavaa ja tapahtumarikasta kesää! ■

— Pedersören elinkeinoelämä on yksi vahvimista valttikorteistamme.

STEFAN SVENFORS

- 4 Just nu
Juuri nyt
- 6 Nya bygglagen gör det friare att bygga
Uusi rakentamislaki helpottaa rakentamista
- 8 Just nu
Juuri nyt
- 10 Miljöhälsan Kallan informerar
Kallan Ympäristöterveys tiedottaa
- 12 Lappfors välkomnar frisbeegolfspelarna
Lappfors toivottaa frisbeegolfajat tervetulleiksi
- 14 Mot ökad förståelse för olikheter via böcker
Kirjojen avulla lisätään ymmärrystä erilaisuudesta
- 17 Sommarevenemang
Kesän tapahtumat
- 21 Minigolfplanen i Bennäs får nio banor
Pännäisten minigolfkentälle tulee 9 rataa
- 22 Lilla flygekorren ska beaktas i all planering
Pieni liito-orava on otettava huomioon kaikessa suunnittelussa
- 24 Rektorn håller dörren öppen för eleverna
Rehtori pitää oven auki oppilaille
- 26 Kulturhuset Ax informerar
Kulttuuritalo Ax tiedottaa
- 28 Vi jobbar i Ax
Axin työntekijät
- 31 Julia sporrar seniorer till aktiv gemenskap
Julia kannustaa senioreita aktiiviseen yhdessäoloon
- 32 MI startar ny verksamhet i tidigare dagislokal
MI aloittaa uuden toiminnan entisessä päiväkodissa
- 33 Pedersöre MI informerar
- 34 Biblioteket informerar
Kirjasto tiedottaa
- 35 Kryssat

PEDERSÖRE

www.pedersore.fi

Just nu — Juuri nyt

Pese mattosi kunnan matonpesupaikalla

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

← Det är bäst att tvätta mattor på en plats som är avsedd för mattvätt och som har avlopp.

← Ympäristöystävällisintä on pestä matot siihen tarkoitettulla viemäroidyllä matonpesupaikalla.

PEDERSÖREN KUNNAN matonpesupaikka Pännäisissä on kesäaikaan kaikkien kuntalaisten vapaasti käytettävissä ja sen käyttö on maksutonta.

Matonpesupaikka on tarkoitettu vain mattojen pesuun. Se on yleensä avoinna toukokuun lopusta syyskuun puoleenväliin asti, sääolosuhteista riippuen. Matonpesupaikka on avoinna päivittäin klo 07.00–22.00.

Matonpesupaikalla on pesualtainta, mattomankeli ja kuivausteline sekä pöytäryhmä.

Matonpesupaikan vedet johdetaan kunnan vesijohtoverkosta ja mattojen pesuvedet johdetaan kunnan viemäri-verkostoon.

Muista siivota jälkesi ja pitää alue siistinä ja järjestyksessä.

Matonpesupaikka sijaitsee kunnan teknisen varikon vieressä Pännäisissä, osoitteessa Finnäsbackantie 14.

Ongelmatilanteissa ota yhteys kunnan konevarikon henkilöstöön. ■

Tvätta dina mattor i kommunens mattvätt

TEXT & FOTO
Malin Henricson

PEDERSÖRE KOMMUNS mattvättningsstation i Bennäs är tillgänglig för alla kommuninvånare på sommaren och det är gratis att använda den.

Mattvättsstationen är enbart avsedd för mattvätt och den är öppen under den frostfria perioden, vanligen från slutet av maj till mitten av september. Den är öppen dagligen kl. 07.00–22.00.

På tvättplatsen finns tvätthoar, mangel och torkställning samt bord och bänkar.

Vattnet i mattvätten kommer från det kommunala vattennätet och tvättvattnet leds sedan till kommunens avloppsnät.

Den som använder mattvätten ska komma ihåg att städa efter sig och att hålla området rent och snyggt.

Mattvätten finns intill kommunens tekniska depå i Bennäs på adressen Finnäsbackavägen 14.

Vid problem, kontakta personalen på kommunens maskindepå. ■

Föreningsbidrag för kampen mot invasiva växtarter

TEXT
Malin Henricson

NU BÖRJAR HÖGSÄSONEN för att bekämpa invasiva växtarter som blomsterlupin och lite senare i sommar, jättebalsamin. Det regionala PIA-projektet är slut, men det är viktigt att vi fortsätter bromsa de främmande växtarternas framfart i Pedersöre.

Föreningar kan hjälpa till genom att ordna bekämpningstälkon och samtidigt få ersättning för sitt arbete. Miljövårdsavdelningen betalar 10 euro / arbetstimme för varje deltagare över 14 år, dock

högst 300 euro per förening. Föreningen kan hämta handskar och sopsäckar från miljövårdsbyrån före tälkoinnsatsen.

Anmäl intresse till miljövårdschefen Jennie Wikström (tfn 7850 163 eller jennie.wikstrom@pedersore.fi) på förhand, och kom ihåg att dokumentera det utförda arbetet. Wikström kan vid behov komma ut till bekämpningsplatsen och handleda deltagarna.

Som kommuninvånare kan du göra skillnad genom att bekämpa de invasiva

växtarterna på din egen gårdsplan och din egen mark.

Växtavfallet samlas in i plastpåsar som kan tömmas i containern utanför kommunens maskindepå på Lagervägen 4 i Bennäs, eller föras som deponiavfall till Ekorosk.

Kommunens trädgårdsavdelning kommer att bekämpa blomsterlupin och jättebalsamin på fem utvalda områden på kommunens mark. ■

Testa tillfälligt utegym vid Sursik i sommar

TEXT

Malin Henricson

FOTO

Omnigym

I JULI MONTERAS ett tillfälligt utegym på parkeringsområdet vid Pedersöre idrottscentrum i Bennäs. Utegymmet öppnas måndagen den 21 juli och är på plats i fem veckor, till och med söndagen den 24 augusti. Det är fråga om Omnigyms utrustning som kommunen får låna gratis. Maskinparken består av benbøj, multilift (marklyft), magbänk, roddmaskin, bänkpress, axelpress och sittande ryggpress.

– Maskinerna registrerar varje lyft så vi får veta hur mycket de används. Det är också möjligt att lämna feed-

back genom att skanna en QR-kod på plats, säger idrottsekreteraren Pontus Backlund.

Det kostar ingenting för kommunen att låna gymutrustningen. Företaget levererar maskinerna och kommunen lyfter dem på plats. Det finns inget beslut om att skaffa ett utegym till Sursikområdet eller någon annan stans i kommunen.

– Vi gör en utvärdering på basis av responsen och avgör sedan om vi ska göra en investering. Ett utegym skulle fylla sin funktion på området, där

är mycket liv och rörelse på grund skolan och de många idrottsformer på platsen, säger Backlund.

Med tanke på skolåret skulle det vara mer optimalt att förlägga testperioden till en senare tidpunkt, men kommunen hade inte möjlighet att välja.

Det ordnas ett öppningsevenemang då representanter från Omnigym visar hur man använder gymmaskinerna. Följ kommunens sociala medier och webbsidan www.pedersore.fi för närmare information. ■

Kokeile kesällä väliaikaista ulkokuntosalia

TEKSTI

Malin Henricson

KUVA

Omnigym

PEDERSÖREN URHEILUKESKUKSEN pysäköintialueelle Pännäisissä asennetaan heinäkuussa väliaikainen ulkokuntosali. Ulkokuntosali avautuu maanantaina 21.7. ja on käytettävissä viisi viikkoa sunnuntaihin 24.8. asti. Kyse on Omnigymin laitteista, joita kunta saa lainata ilmaiseksi. Kuntosaliin tulee jalkakyykyläite, multilift, vatsapenkki, soutulaite, penkkipunnerruslaite, etupunnerruslaite ja selänojennuslaite.

– Laitteet rekisteröivät jokaisen noston, joten saamme tietää, paljonko niitä käytetään. Palautetta voi jättää myös skannaamalla paikan päällä QR-koodin, liikuntasihiteeri Pontus Backlund sanoo.

Kuntosalilaitteiden lainaaminen on kunnalle ilmaista. Yritys toimittaa laitteet ja kunta nostaa ne paikoilleen. Päättöstä ei ole tehty ulkokuntosalin hankimisesta Sursikin alueelle tai muualle.

– Arvioimme asiaa palautteiden pohjalta ja päätämme sitten, teemmekö investoinnin. Ulkokuntosali täyttäisi tehtävänsä alueella, koska siellä käy paljon ihmisiä koulun ja muiden liikuntapaik-

kojen vuoksi, Backlund sanoo.

Kouluvuotta ajatellen olisi optimaalisempaa siirtää kokeiluajankohtaa myöhemmäksi, mutta kunnalla ei ollut valinnanvaraa.

Omnigymin edustajat esittelevät avajaistilaisuudessa, miten kuntosalilaitteita käytetään. Lisätietoja on kunnan sosiaalisen median kanavilla ja verkkosivuilla www.pedersore.fi. ■

→ Det tillfälliga gymmet är på plats fem veckor, 21.7–24.8.

→ Väliaikainen kuntosali on käytettävissä viisi viikkoa 21.7.–24.8.

Haitallisten kasvilajien torjuntaan saa yhdistysavustusta

TEKSTI

Malin Henricson

NYT ON TAAS aika alkaa torjumaan haitallisia vieraslajeja, kuten komealupiinia. Myöhemmin kesällä on vuorossa jättipalsami. Alueellinen PIA-hanke päättyi, mutta meidän on tärkeää jatkaa vieraiden kasvilajien torjumista Pedersöressä.

Yhdistykset voivat auttaa järjestämällä torjuntatalkoita, ja samalla ne voivat saada korvausta työstään. Ympäristöosasto maksaa 10 euroa työtunnilla jokaiselle yli 14-vuotiaalle osal-

listujalle, kuitenkin enintään 300 euroa yhdistystä kohti. Yhdistys voi hakea käsiineitä ja roskasäkkejä ympäristötoimistosta ennen talkoita.

Ota yhteyttä ympäristönsuojelupäällikkö Jennie Wikströmiin (puh. 7850 163 tai jennie.wikstrom@pedersore.fi) etukäteen ja muista dokumentoida tehty työ. Wikström voi tarvittaessa tulla torjuntapaikalle ohjaamaan osallistujia.

Kunnan asukkaana voit auttaa torjumalla haitallisia vieraslajeja omalla pihallasi.

Kasvijäte kerätään muovipusseihin, jotka voidaan tyhjentää kunnan konevarikon ulkopuolella olevaan säiliöön osoitteessa Varastotie 4, Pännäinen tai viedä kaatopaikkajätteenä Ekoroskille.

Kunnan puutarhaosasto aikoo torjua komealupiinia ja jättipalsamia viidellä kunnan maa-alueella. ■

Nya bygglagen gör det friare att bygga

Den nya bygglagen har luckrat upp kraven på bygglov. Numera är det möjligt att bygga en byggnad som är högst 30 kvadratmeter utan tillstånd. Men det gäller att kolla upp alla bestämmelser och krav som gäller på byggplatsen.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

BASTUBADANDE HAR VARIT på hela världens läppar denna vår, tack vare humorgruppen KAJ:s framgångar i schlagersammanhang. Och om du drömmer om en egen bastu på tomten har det blivit betydligt smidigare att förverkliga din dröm, åtminstone i teorin. Bygglagstiftningen uppdaterades vid årsskiftet, bland annat med syfte är att göra förenkla byråkratin.

Det krävs fortfarande bygglov för bostadshus och fritidshus som man bor och sover i, oberoende av storlek. Bergvärme kräver också tillstånd som tidigare.

Däremot behöver du inget bygglov för en bastu ett garage, förråd eller stall som är högst 30 kvadratmeter / 120 kubikmeter och för ett skyddstak som är under 50 kvadratmeter.

Det finns förstås andra krav som ska uppfyllas.

Det ska finnas tillräckligt med oanvänd byggrätt på tomten. Byggare måste också följa planläggningens bestämmelser och kommunens byggnadsordning. Planen kan till exempel bestämma hur stor byggnad man får uppföra. Pedersöres byggnadsinspektör Johnny Nylund nämner Lepplax strandgeneralplan som exempel.

– Där säger planen att en strandbastu får vara högst 20 kvadratmeter om den byggs tio meter från stranden. Man får inte bygga närmare stranden än så, säger Nylund.

Planerna kan också bestämma att byggnaderna ska följa en viss stil. I Sandsund finns områden där planen säger att nya byggnader ska följa en

traditionell stil när det gäller fasadmaterial, färg, byggnadsmassa och takform.

– Det bör följas, så man inte bygger för modernt, säger Nylund.

På grund av brandrisken ska man också beakta tillräckligt avstånd till grannen och andra byggnader. Det finns inget krav på att informera grannen om byggprojekt som är befriade från bygglov, men byggnadstillsynen rekommenderar att man meddelar grannen.

– Man kan också behöva undantagslov, till exempel för placeringen, fastän byggnaden inte i sig behöver bygglov, säger Nylund.

Du kan inte heller montera en spis i din bastubyggnad utan bygglov. I detta fall finns tolkningsmöjligheter.

Uusi rakentamislaki helpottaa rakentamista

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Uusi rakentamislaki höllentää rakentamislupan vaatimuksia. Nykyään on mahdollista rakentaa alle 30 neliömetrin rakennus ilman lupaa. Mutta kaikki rakennuspaikkaa koskevat määräykset ja vaatimukset on silti tarkistettava.

Dessa objekt fordrar bygglov

- ett bostadshus,
- en byggnad på minst 30 kvadratmeter eller 120 kubikmeter,
- ett skyddstak på minst 50 kvadratmeter,
- en konstruktion för allmänheten som kan användas av minst fem fysiska personer samtidigt, med undantag för sådana konstruktioner för evenemang som uppförs för högst tre månader,
- en minst 30 meter hög mast eller skorstenspipa,
- en lysande reklamanordning på minst 2 kvadratmeter,
- en energibrunn,
- ett område som byggs för särskild verksamhet och som har konsekvenser för användningen av omgivande områden.

KÄLLA: Finlex.fi, Bygglagen § 42

– Är spisen fastmonterad krävs bygglov. En flyttbar, liten spisplatta är ok, säger Nylund.

Det är också möjligt att dra en vattenledning till byggnaden, men i sådana fall krävs tillstånd för avloppssystemet. Det är ok att bära vatten till bastun.

Så det gäller att läsa på och kontakta byggnadstillsyn om du har frågor om lagen eller lokala bestämmelser.

Pedersöres byggnadsordning ska också anpassas till den nya lagen. Utkastet till ny byggnadsordning läggs preliminärt till påseende i maj, fram till sommarsemestrarna. Under den tiden tar kommunen emot anmärkningar och utlåtanden.

Responser bearbetas efter semesterna, och dokumentet justeras vid behov. Tanken är att den uppdaterade byggnadsordningen behandlas i kommunfullmäktige i november, så att den nya versionen kan träda i kraft 1.1. 2026. ■

SAUNOMINEN ON PUHUTTANUT koko maailmaa tänä keväänä huumoriryhmä KAJ:n laulukilpailumenestyksen ansios- ta. Jos unelmoi omasta saunasta tontilasi, unelman toteuttamisesta on tullut huomattavasti helpompaa – ainakin teoriassa. Rakentamislainsäädäntöä päivitettiin vuodenvaihteessa. Tarkoituksena oli muun muassa keventää byrokratiaa.

Rakentamislupa vaaditaan edelleen koosta riippumatta asuinrakennukselle ja vapaa-ajanasunnolle, joissa asutaan ja nukutaan. Maalämpö vaatii myös luvan kuten ennenkin.

Rakentamislupaa ei sen sijaan tarvita enintään 30 neliömetrin / 120 kuutiometrin saunalle, autotallille, varastolle tai tallille eikä enintään 50 neliömetrin katokselle.

Muita täytettäviä vaatimuksia kuitenkin on.

Tontilla on oltava riittävästi käyttämätöntä rakennusoikeutta. Rakentajan on myös noudatettava kaavamääräyksiä ja kunnan rakennusjärjestystä. Kaavassa voidaan esimerkiksi määrätä, kuinka suuren rakennuksen saa rakentaa. Pedersören rakennustarkastaja Johnny Nylund mainitsee esimerkkinä Lepplaksin rantayleiskaavan.

– Kaava määrää, että rantasauna saa olla enintään 20 m², jos se rakennetaan kymmenen metrin päähän rannasta. Sitä lähemmäksi rantaa ei saa rakentaa, Nylund sanoo.

Kaavoissa voi myös olla määräyksiä rakennuksen tyylistä. Sandsundissa on alueita, joilla uusien rakennusten on kaavan mukaan noudatettava perinteistä tyyliä julkisivumateriaalin, värin, rakennusmassan ja kattomallin osalta.

– Niitä on noudatettava, jotta rakennuksesta ei tule liian modernin näköinen, Nylund sanoo.

Paloriskin vuoksi myös etäisyyden naapureihin ja muihin rakennuksiin on oltava riittävä. Naapureille ei tarvitse ilmoittaa rakennusprojektista, johon ei tarvita rakentamislupaa, mutta rakennusvalvonta suosittelee ilmoittamaan asiasta naapureille.

– Esimerkiksi rakennuksen sijoittelun vuoksi voidaan tarvita myös poikkeamislupa, vaikka itse rakennus ei tarvitse rakentamislupaa, Nylund sanoo.

Saunarakennukseen ei saa myös-

kään asentaa liettä ilman rakentamislupaa. Tässä asiassa on tulkinnanvaraa.

– Rakentamislupa vaaditaan, jos liesi on kiinteästi asennettu. Siirrettävä pieni keittolevy on sallittu, Nylund sanoo.

Rakennukseen voidaan myös vetää vesijohto, mutta silloin tarvitaan lupa jätevesijärjestelmälle. Saunaan saa kantaa vettä.

Joten jos sinulla on kysyttävää laista tai paikallisista määräyksistä, lue ne ja ota yhteyttä rakennusvalvontaan.

Pedersören rakennusjärjestys muutetaan myös uuden lain mukaiseksi. Uuden rakennusjärjestyksen luonnos asetetaan nähtäville alustavasti touku- kuussa, ja se on nähtävillä kesälomiin asti. Tuona aikana kunta ottaa vastaan muistutuksia ja lausuntoja.

Palautteet käsitellään lomien jälkeen, ja asiakirjaa päivitetään tarvittaessa. Päivitettyä rakennusjärjestystä on tarkoitus käsitellä kunnanvaltuus- tossa marraskuussa niin, että uusi versio tulee voimaan 1.1.2026. ■

Seuraavat kohteet edellyttävät rakentamislupaa

- asuinrakennus
- kooltaan vähintään 30 neliömetriä tai 120 kuutiometriä oleva rakennus
- kooltaan vähintään 50 neliömetriä oleva katos
- yleisörakennelma, jota voi käyttää yhtä aikaa vähintään viisi luonnollista henkilöä lukuun ottamatta enintään kolme kuukautta paikallaan pidettävää tapahtumarakennetta
- vähintään 30 metriä korkea masto tai piippu
- vähintään 2 neliömetrin suuruisen valaistu mainoslaitte
- energiakaivo
- erityistä toimintaa varten rakennettava alue, josta aiheutuu vaikutuksia sitä ympäröivien alueiden käytölle.

LÄHDE: Finlex.fi, Rakentamislaki 42 §

Kommunens flakbil och mjukisdjur sändes till fronten

Den 7 april avgick en hjälpsändning från Purmo och Pedersöre kommun till de krigshärjade områdena i Ukraina. Både kommunens tekniska avdelning och barn i kommunens daghem och skolor bidrog.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

HJÄLPSÄNDNINGEN BESTOD AV tre bilar fullastade med bl.a. generatorer, motorsågar, verktyg, matkonserver, djurmat, babykläder, hygienartiklar och andra förnödenheter som gagnar ukrainare som bor eller verkar i frontområdet. Pedersöre kommun skänkte en flakbil på initiativ av tek-

↑ I hjälpsändningen ingick mjukisdjur, leksaksbilar, pussel, dockor, babyleksaker, tofflor och annat barnvänligt, som barn i våra daghem, förskolor och skolor skänkt till barnen i Ukraina.

↑ Avustuslähetys sisälsi pehmoleluja, leluautoja, palapelejä, nukkeja, vauvaleluja, tossuja ja muita lapsille tarkoitettuja tavaroita, joita päiväkotiemme, esikoulujemme ja koulujemme lapset lahjoittivat Ukrainan lapsille.

Kunnan lava-auto ja pehmoleluja lähetettiin rintamalle

7.4. lähti avustuslähetys Purmosta ja Pedersörestä sodan runtelemille alueille Ukrainaan. Sekä kunnan tekninen osasto että kunnan päiväkotien ja koulujen lapset olivat lahjoittajina.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

AVUSTUSLÄHETYS SISÄLSI kolme autoa, jotka olivat täynnä mm. generaattoreita, moottorisahoja, työkaluja, ruokasäilykkeitä, eläinruokaa, vauvanvaatteita, hygieniatuotteita ja muita tarvikkeita, jotka auttavat rintama-alueella olevia ukrainalaisia. Pedersören kunta lahjoitti lava-auton teknisen osaston aloitteesta. Vuosimallin 2002 Mercedes-Benz palveli aiemmin Pännäisten konevarikolla. Kunnan päiväkotien, esikoulujen ja koulujen lapset keräsivät kokoon ja lahjoittivat suuren määrän

niska avdelningen. Det var en Mercedes Benz, årsmodell 2002, som tidigare har tjänstgjort vid maskindepån i Bennäs. I kommunens daghem, förskolor och skolor samlade barn ihop och skänkte en stor mängd med mjukisdjur, pussel och andra leksaker till barn i Ukraina.

Pedersöres tekniska direktör Yvonne Liljedahl-Lund och hennes man Thomas körde ner flakbilen till Ukraina, via Estland, Lettland, Litauen och Polen. I Ukraina överlämnades bilarna och den övriga lasten till ukrainska militärer och volontärer på en stor parkering i Kiev.

– De har byggt upp ett system för hur hjälpen fördelas, säger Liljedahl-Lund.

Det har gått tre år sedan Ryssland invaderade Ukraina och Liljedahl-Lund vittnar om att hjälpbehovet är stort. Till exempel bilar faller lätt offer för bomber vid fronten.

– Folk som vi mötte på gatan i Kiev var glada att se oss och att vi var där för att hjälpa, säger Liljedahl-Lund.

Hjälpsändningen, som förverkligades av Purmobor, skedde i samarbete med föreningen Kalyna. Föreningen har sin bas i Vörrå och förmedlar kontinuerligt hjälp till Ukraina. ■

pehmoleluja, palapelejä ja muita leluja Ukrainan lapsille.

Pedersören tekninen johtaja Yvonne Liljedahl-Lund ja hänen miehensä Thomas ajoivat lava-auton Viron, Latvian, Liettuan ja Puolan kautta Ukrainaan. Ukrainassa autot ja muu kuorma luovutettiin ukrainalaisille sotilaille ja vapaaehtoisille suurella pysäköintialueella Kiovassa.

– He ovat luoneet järjestelmän avun jakamiseen, Liljedahl-Lund sanoo.

Venäjä hyökkäsi Ukrainaan kolme vuotta sitten, ja Liljedahl-Lund kertoo, että avuntarve on suuri. Esimerkiksi autoja pommitetaan rintamalla.

– Kiovan kaduilla tapaamamme ihmiset olivat iloisia nähdessään meidät ja että olimme siellä auttamassa, Liljedahl-Lund sanoo.

Purmolaisten toteuttama avustuslähetys toteutettiin yhteistyössä Kalyna-yhdistyksen kanssa. Yhdistys sai alkunsa Vöyrillä, ja se toimittaa jatkuvasti apua Ukrainaan. ■

Klimatkampanjen är en klimatkamp 2025

FJOLÅRETS KLIMATKAMPANJ I Pedersöre fortsätter i år som en regional klimatkamp, där kommunerna i Jakobstadsregionen mäts mot varandra. Delta du också, så bidrar du till ett bra resultat för Pedersöre!

Kampen startade redan 1 maj men den pågår till 30 juni, så du hinner med fast du missade starten.

Man samlar poäng i två kategorier: 1) resor, 2) kläder och prylar. I varje kategori finns åtgärder som ger 1 eller 3 poäng. Alla som samlar minst 25 poäng deltar i utlottningen av presentkort och mindre pris.

Man redovisar sina poäng via en elektronisk blankett senast den 15 juli. Mer information om klimatkampen finns på www.pedersore.fi.

I höst följer en ny klimatkamp med fokus på klimatåtgärder i matlagningen och i hemmet. ■

Ilmastokampanja on ilmastokisa 2025

VIIME VUODEN ILMASTOKAMPANJA jatkuu Pedersöressä tänä vuonna alueellisenä ilmastokisana, jossa Pietarsaaren seudun kunnat kilpailevat toisiaan vastaan. Osallistu sinäkin, niin parannat Pedersören tulosta!

Kisa alkoi jo 1.5., mutta se jatkuu 30.6. asti, joten ehdit vielä mukaan.

Pisteitä kerätään kahdessa kategoriassa: 1) matkat ja 2) vaatteet ja tavarat. Jokaisessa kategoriassa on tekoja, joista saa 1 tai 3 pistettä. Jokainen vähintään 25 pistettä kerännyt osallistuu lahjakortin ja pienen palkinnon arvontaan.

Pisteet lähetetään sähköisellä lomakkeella viimeistään 15.7. Lisätietoja ilmastokisasta on osoitteessa www.pedersore.fi.

Syksyllä on vuorossa uusi ilmastokisa, jossa keskitytään ruoanlaittoon ja kotiin liittyviin ilmastotekoihin. ■

Medborgarbudgeten går till simhallsbiljett för barn och unga

TEXT

Malin Henricson

OMRÖSTNINGEN I ÅRETS medborgarbudget är avslutad – och resultatet är att kommunen delar ut en simhallsbiljett till alla Pedersöreborna i åldern 4–17 år.

Pedersöre har reserverat 10 000 euro för medborgarbudgeten 2025. Kommunen fick in 450 förslag för hur pengarna skulle användas. Fem förslag gick vidare till omröstning. Det var elever i årskurs 1–9 som fick avgöra genom omröstning.

Simhallsbiljetten fick 333 röster. Tvåan, en linbana till Nasa simstrand, samlade 320 röster, alltså bara 13 färre!

Totalt 1 098 barn deltog i omröstningen. Rösterna fördelade sig så här:

1. En simhallsbiljett till Jakobstads simhall åt alla Pedersöreborna i åldern 4–17 år (under 4-åringar betalar inget inträde), 333 röster, 30,3 %.
2. Linbana till Nasa simstrand i Ytterse, 320 röster, 29,1 %
3. Fotbollsplan till Guppo i Sandsund, 183 röster, 16,6 %
4. Lekparken vid Kållby simstrand utvecklas, 138 röster, 12,6 %

5. En enklare äventyrsbana med motoriska utmaningar, balansövningar, hinder, mm i anslutning till Purmo skola, 125 röster, 11,4 %

Vi återkommer med de praktiska arrangemangen om hur simhallsbiljetten delas ut senare. Simhallsbiljetten ska användas under 2025. ■

1098

barn deltog i omröstningen i årets medborgarbudget

oppilasta osallistui
osallistuvan budjetoinnin
äänestykseen

Asukasbudgetin käytöstä on äänestetty – uimahallilippu lapsille

TEKSTI

Malin Henricson

PEDERSÖREN KUNNAN OSALLISTUVAN budjetoinnin äänestyksen tulos on valmis. Tuloksen mukaisesti kunta jakaa kaikille 4–17-vuotiaille lapsille uimalipun Pietarsaaren uimahalliin.

Vuoden 2025 osallistuvaan budjetointiin on varattu 10 000 euroa. Ideointivaiheessa kunta sai 450 ehdotusta siitä, mihin varat tulisi käyttää. Viisi ehdotusta valittiin jatkoon. 1.–9. luokkien

oppilaat saivat äänestää, mikä näistä ehdotuksista toteutetaan.

Uimahallilippu sai äänestyksessä eniten ääniä – 333 kappaletta. Toiseksi sijoittunut ehdotus, köysirata Nasan uimarannalle, sai 320 ääntä, vain 13 ääntä vähemmän!

1 098 oppilasta osallistui äänestykseen ja äänet jakautuivat seuraavasti:

1. Uimalippu kaikille 4–17-vuotiaille pedersöreläislapsille Pietarsaaren uimahalliin (alle 4-vuotiailta ei peritä pääsymaksua), 333 ääntä, 30,3 %.
2. Köysirata Nasan uimarannalle Ala-Ähtävällä, 320 ääntä, 29,1 %

3. Jalkapallokenttä Sandsundin Guppoon, 183 ääntä, 16,6 %
4. Kolpin uimarannan leikkipuistoa kehitetään, 138 ääntä, 12,6 %
5. Pienimuotoinen seikkailurata Purmon koulun viereen, joka tarjoaa motorisia haasteita, tasapainoharjoituksia, esteitä jne., 125 ääntä, 11,4 %.

Palaamme myöhemmin uimahallilipun jakamisen käytännön järjestelyihin. Uimahallilippu on käytettävä vuoden 2025 aikana. ■

Tolv nya i kommunfullmäktige

I KOMMUNALVALET I april valdes 35 nya medlemmar till Pedersöre kommunfullmäktige. SFP fortsätter som största parti med 18 platser (–3), KD har 14 platser (+3) och SDP behåller sina tre platser.

Röstmagnet i valet blev KD:s David Pettersson med 533 röster.

Tolv fullmäktigemedlemmar är nya. SFP har fem nya ledamöter, KD sex nya och SDP en ny ledamot. ■

12 uutta kunnanvaltuutettua

HUHTIKUUN KUNTAVAALIEISSA valittiin 35 uutta jäsentä Pedersören kunnanvaltuustoon. RKP jatkaa suurimpana puolueena 18 paikalla (–3), KD:lla on 14 paikkaa (+3) ja SDP säilytti kolme paikkaansa.

Ääniharava oli KD:n David Pettersson 533 äänellä.

12 valtuutettua on uusia. RKP:llä on viisi uutta valtuutettua, KD:llä kuusi uutta ja SDP:llä yksi uusi valtuutettu. ■

Ordinarie medlemmar i Pedersöre kommunfullmäktige 2025–2029 (röster):
Pedersören kunnanvaltuuston varsinaiset jäsenet 2025–2029 (äntä):

1. Sjöskog, Niclas SFP (313)	12. Snellman, Bernt KD (113)	25. Lebeitsuk, Johanna SFP (72) ny/uusi
2. Pettersson, David KD (533)	13. Lillqvist, Anja SFP (128)	26. Norrbäcka, Henrik SFP (70) ny/uusi
3. Holmäng, Johanna SFP (277)	14. Joskitt, Helena KD (102)	27. Pikkumäki, Marjo KD (61) ny/uusi
4. Byggmästar, Martin KD (208)	15. Roslund-Nordling, Camilla SFP (114)	28. Ahlvik-Fors, Christian SDP (59) ny/uusi
5. Sandbacka, Markus SFP (167)	16. Grön, Paulina SFP (87)	29. Högländ, Ida SFP (67)
6. Pettersson, Roger KD (127)	17. Granholm, Erica KD (99)	30. Eklund, Miika KD (60) ny/uusi
7. Vik-Hästbacka, Carita SFP (147)	18. Kock, Viktor SDP (144)	31. Nyman, Jan-Ove SFP (66) ny/uusi
8. Härmälä, Elin SDP (170)	19. Längnabba, Christopher SFP (84) ny/uusi	32. Enkvist, Ronny KD (59) ny/uusi
9. Eriksson, Roger SFP (135)	20. Backlund, Christian KD (90)	33. Hjulfors, Bernhard SFP (62)
10. Ahlvik, Axel KD (124) ny/uusi	21. Forsblom, Greger SFP (82)	34. Laurila, Jakob SFP (61) ny/uusi
11. Sandvik, Barbro SFP (130)	22. Lasén, Mikael KD (67)	35. Snellman, Ellen KD (36) ny/uusi
	23. Portin, Anders SFP (75)	
	24. Hagman, Simon KD (65) ny/uusi	

PEDERSÖRE

Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys

Kallan informerar

Kallan
tiedottaa

Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys, vad är det?

ÅR 2022 BLEV Pedersöre värdkommun för samarbetsområdet gällande Miljöhälsan Kallan tjänster. Miljöhälsan Kallan sköter om lagstadgade uppgifter enligt livsmedels-, hälsoskydds- och veterinärvårdslagen.

Som invånare kanske du inte alla gånger märker av eller ens konkret behöver använda dig av våra tjänster. Men som invånare är du ändå en indirekt daglig kund. Konkreta exempel på vår tillsyn är övervakningen av dricksvattnets kvalitet och livsmedlens säkerhet. Övervakningen sker bl.a. genom inspektioner och provtagning till områdets aktörer. Till våra tjänster hör även veterinärvårdstjänster för husdjur.

Kontaktuppgifter och mer information hittas på kommunens webbplats under rubriken *Miljöhälsan och djur*.

Vi informerar aktivt via Instagram och Facebook om olika aktuella saker gällande vårt verksamhetsfält. Du hittar oss på Instagram genom att söka på @miljohalsankallanymparistoterv och på Facebook Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys. Gå in, följ oss och ta del av aktuell information. ■

Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys, mitä se on?

VUONNA 2022 PEDERSÖREN kunnasta tuli Ympäristöterveydenhuollon palvelualueen isäntäkunta. Ympäristöterveydenhuolto hoitaa lakisääteisiä tehtäviä elintarvike-, terveydensuojelu- ja eläinlääkintälainsäädännön mukaisesti.

Asukkaana et välttämättä aina huomaa tai tarvitse palvelujamme konkreettisesti, mutta olet silti epäsuorasti päivittäinen asiakas. Konkreettisia esimerkkejä valvonnastamme ovat juomaveden laadun ja elintarvikkeiden turvallisuuden valvonta. Valvonta tapahtuu muun muassa tarkastusten ja näytteenoton kautta alueen toimijoille. Palveluihimme kuuluvat myös lemmikkieläinten eläinlääkintäpalvelut.

Yhteystiedot ja lisätietoja löydät Pedersören kunnan verkkosivustolta, osiosta *Ympäristöterveys ja eläimet*.

Tiedotamme aktiivisesti Instagramissa ja Facebookissa toimialamme ajankohtaisista asioista. Löydät meidät Instagramista hakemalla käyttäjänimellä @miljohalsankallanymparistoterv ja Facebookista nimellä Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys. Käy seuraamassa meitä ja pysy ajan tasalla! ■

Miljöhälsan Kallan – veterinärtjänster

MILJÖHÄLSAN KALLAN ERBJUDER kommunala veterinärvårdstjänster 24/7 för alla djurägare inom tillsynsområdet. Vardagar kl. 8–9 har veterinärerna telefontid, då kan man ringa och boka tid. Vi erbjuder olika grundläggande tjänster såsom allmänmedicinsk undersökning, vaccineringar, id-märkning, sterilisering och kastrering av katt o.s.v.

Om du behöver vård, både akut och förebyggande vård, kan du nå våra veterinärer enligt följande:

STORDJURSÄGARE

(PRODUKTIONSDJUR OCH HÄST):

Monica Lillqvist 050 576 5576

Susanne Granbäck 0500 365 511

I ÄRENDE GÄLLANDE SMÅDJUR:

Marica Iiskola 050 572 8278

Anni Malinen 0500 337 006

Smådjursmottagningar finns i Jakobstad på Ekovägen 11 och i Nykarleby på Bankgatan 37.

Jourtid samarbetar vi med Mellersta Österbottens Miljöhälsan

och man får då hjälp via vårt gemensamma jourtelefonnummer 0600 399 700. Ifall veterinären inte svarar betyder det att hen är upptagen med en patient. Lämna då ett meddelande på telefonsvararen, så ringer veterinären upp dig.

Jourtiden börjar vardagar kl. 15:00 och slutar följande vardagsmorgon kl. 08:00. Veckoslutsjouren börjar på fredag kl. 15:00 och pågår till måndag morgon kl. 08:00. ■

↑ I samband med en valpkontroll undersöker veterinären varje valp individuellt.

↑ Pentutarkastuksessa eläinlääkäri tutkii jokaisen pennun yksilöllisesti.

Kallan Ympäristöterveys – eläinlääkäripalvelut

KALLAN YMPÄRISTÖTERVEYS TARJOAA kunnallisia eläinlääkäripalveluja 24/7 kaikille valvonta-alueen eläinten omistajille. Arkipäivisin klo 8–9 eläinlääkäreillä on puhelinaika, jolloin voi soittaa ja varata ajan. Tarjoamme erilaisia peruspalveluja, kuten yleislääketieteellisiä tutkimuksia, rokotuksia, tunnistusmerkintöjä, kissojen sterilointia ja kastratiota jne.

Jos tarvitset hoitoa, sekä kiireellistä että ennaltaehkäisevää hoitoa, voit tavoittaa eläinlääkärimme seuraavasti:

SUURELÄINTEN OMISTAJAT

(TUOTANTOELÄIMET JA HEVOSET):

Monica Lillqvist 050 576 5576

Susanne Granbäck 0500 365511

PIENELÄINASIOISSA:

Marica Iiskola 050 572 8278

Anni Malinen 0500 337006

Pieneläinvastaanotot sijaitsevat Pietarsaassa Kaikutie 11 ja Uudessakaari-Pyyssä Pankkikatu 37.

Päivystysaikana teemme yhteistyötä Keski-Pohjanmaan ympäristöterveydenhuollon kanssa, ja apua saa yhteisestä päivystysnumerostamme 0600 399 700. Jos eläinlääkäri ei vastaa, se tarkoittaa, että hän on kiireinen potilaan kanssa. Jätä tällöin viesti vastaajaan, niin eläinlääkäri soittaa sinulle takaisin.

Päivystysaika alkaa arkipäivisin klo 15:00 ja päättyy seuraavana arkipäivän aamuna klo 08:00. Viikonloppupäivystys alkaa perjantaina klo 15:00 ja jatkuu maanantaiaamuun klo 08:00 asti. ■

Kallan kollar allmänna badstränder

Miljöhälsan Kallan övervakar de allmänna badstränderna i Pedersöre kommun genom att ta vattenprov och göra inspektioner. Den officiella badsäsongen infaller 15.6–31.8. Vid Pedersöres badstränder tas vattenprov tre gånger under badsäsongen.

VID EN ALLMÄN badstrand ska badvattnet vara av god kvalitet och får inte innehålla onormalt höga halter av bakterier, cyanobakterier (blågröna alger) eller avfall.

I Pedersöre finns de allmänna badstränderna i Lepplax, Källby, Edsevö, Ytteresse, Lappfors, Sexsjö, Nars, Forsby och Vilttorpet. Vid alla dessa stränder finns en anslagstavla med bl.a. kontaktinformation och badvattenresultat. Badvattenresultaten publiceras även på Pedersöre kommuns hemsida vartefter de blir klara under sommaren.

Miljöhälsan Kallan (halsoskydd@pedersore.fi) kan kontaktas vid:

- Misstanke om smitta eller förgiftning efter bad
- Misstanke om att badvattnet är förorenat
- Förekomst av cyanobakterier (blågröna alger)

Ifall en badstrand ofta är stökig eller om utrymmena är ohygieniska kan man även ta kontakt direkt med kommunen eller vid behov med Miljöhälsan Kallan. Kontaktuppgifter finns på strandens anslagstavla. ■

↑ Plassen i Lepplax är en allmän badstrand i Pedersöre.

↑ Plassen Lepplaksissa on yleinen uimaranta Pedersöressä.

TEXT

Mia Hautala

FOTO

Malin
Henricson

↑ Via denna QR-kod hittar du väsentlig information om nejdens allmänna badstränder.

↑ Tämän QR-koodin kautta löydät olennaista tietoa alueen yleisistä uimarannoista.

TEKSTI

Mia Hautala

KUVA

Malin
Henricson

Meddela om misstänkt matförgiftning

MISSTÄNKER DU ATT du fått matförgiftning eller någon annan reaktion av ett livsmedel, hushållsvatten eller badvattnet? Du kan elektroniskt meddela Miljöhälsan Kallan via www.ilppa.fi.

Anmälan kan göras om insjuknande eller annan reaktion som du misstänker har orsakats av ett livsmedel, hushållsvatten (dricksvatten) eller badvattnet. Det kan till exempel vara en matförgiftning eller allergisk reaktion. Om flera personer insjuknat kan du anmäla dem i samma anmälan. Du kan vara anonym i din anmälan och din anmälan hjälper myndigheten göra en riskbaserad tillsyn till de objekt som behöver det mest. ■

Ruokamyrkytysepäilystä ilmoittaminen

EPÄILETKÖ RUOKAMYRKYTYSTÄ tai muuta reaktiota elintarvikkeesta, talousvedestä tai uimavedestä?

Epäiletkö ruokamyrkytystä tai muuta reaktiota elintarvikkeesta, talousvedestä tai uimavedestä? Voit ilmoittaa asiasta sähköisesti Kallan Ympäristöterveyteen osoitteessa www.ilppa.fi.

Ilmoituksen voi tehdä sairastumisesta tai muusta reaktiosta, jonka epäilet aiheutuneen elintarvikkeesta, talousvedestä (juomavesi) tai uimavedestä. Tämä voi olla esimerkiksi ruokamyrkytys tai allerginen reaktio. Jos samaan tapaukseen liittyy useita sairastuneita, voit ilmoittaa niistä samalla ilmoituksella. Voit tehdä ilmoituksen nimettömänä, ja ilmoituksesi auttaa viranomaista suorittamaan riskiperusteista valvontaa kohteisiin, jotka sitä eniten tarvitsevat. ■

Kallan valvoo yleisiä uimarantoja

Ympäristöterveys Kallan valvoo Pedersören kunnan yleisiä uimarantoja ottamalla vesinäytteitä ja tekemällä tarkastuksia. Virallinen uimakausi on 15.6.–31.8. Pedersören uimarannoilta otetaan vesinäytteitä kolme kertaa uimakauden aikana.

YLEISELLÄ UIMARANNALLA vedenlaadun tulee olla hyvä, eikä se saa sisältää poikkeuksellisen korkeita määriä bakteereja, syanobakteereja (sinilevää) tai jätettä.

Pedersöressä yleiset uimarannat sijaitsevat Lepplaksissa, Kolpissa, Edsevössä, Ala-Ähtävällä, Lappforsissa, Sääksjärvellä, Narsissa, Forsbyssä ja Vilttorpetissa. Kaikilla näillä rannoilla on ilmoitustaulu, jossa on mm. yhteystiedot ja uimavesitulokset. Uimavesitulokset julkaistaan myös Pedersören kunnan verkkosivuilla sitä mukaa, kun ne valmistuvat kesän aikana.

Kallan Ympäristöterveyteen (halsoskydd@pedersore.fi) voi olla yhteydessä seuraavissa tapauksissa:

- Epäily tartunnasta tai myrkytyksestä uimisen jälkeen
- Epäily siitä, että uimavesi on saastunut
- Syanobakteerien (sinilevän) esiintyminen

Jos uimaranta on usein sotkuinen tai tilat ovat epähygienisiä, voi ottaa yhteyttä suoraan kuntaan tai tarvittaessa Kallan Ympäristöterveyteen. Yhteystiedot löytyvät rannan ilmoitustaululta. ■

Lappfors välkomnar frisbeegolfspelarna

Frisbeegolfbanan i Lappfors öppnade för allmänheten i september 2024. Banan lockade genast från start både garvade och mer oerfarna spelare till Lappfors. Nu står en hel sommarsäsong för dörren. Välkommen att spela!

TEXT & FOTO
Malin Henricson

FRISBEEGOLFBANAN VANN omröstningen i kommunens första medborgarbudget 2023. Förverkligandet drog ut på tiden, men i höstas kunde banan förklaras färdig. Medborgarbudgetens anslag på 10 000 euro räckte egentligen bara till nio korgar, men med tillskott ur idrottsbyråns och parkavdelningens budgetar, kunde kommunen bygga en bana med 18 hål.

– Läget är perfekt, därför ville vi satsa lite till för att få en fullstor bana, säger idrottssekreteraren Pontus Backlund.

Tillsammans med kommundirektören Stefan Svensfors och trädgårdsmästaren Hans Björklund gjorde han premiärkastet från kommunens sida under öppningsveckan i september.

Banan sträcker sig över fem hektar och delar område med skidspåret. Därför används frisbeegolfbanan bara under barmarkssäsongen. Omgivningen består av kuperad skogsterräng, därför är det bra att utrusta sig med rejäla skor när man ska spela.

Man kan också räkna med att pulsen höjs i uppförsbackarna.

– Om man går hela banan blir det

2,7 kilometer. Bana 17 är längst, 222 meter. Där gör du utkastet på en hög plåt, säger Backlund.

Korgen finns nere på skidstadion i kurvan före målakan på skidspåret.

Responsen från de som hunnit testa banan i höstas är övervägande positiv.

– Feedbacken är att det är en rolig och bra bana, säger Backlund.

Banan och korgarnas placering har planerats av Mikael Häme, Spin 18 Oy. Eftersom kommunen inte äger marken på hela området har det varit avgörande att övriga markägare ställt sig positiva. Idrottssekreteraren ser frisbeegolfen som ett lyft för Lappfors vildmarkcenter, i och med att vår- sommar och höstsäsongen blir livligare.

Backlund räknar med att banan kommer att samla spelare också längre ifrån. Terrängen och de naturliga hindren i skogen gör att banan är betydligt mer utmanande än kommunens första frisbeegolfbana (med nio korgar) i Bennäs. Lappfors fris-

← Kommundirektören Stefan Svenfors får discen att landa i den åttonde korgen som finns uppe på en sten.

← Kunnanjohtaja Stefan Svenforsin kiekko lentää kahdeksanteen koriin, joka on kiven päällä.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Frisbeegolf

FRISBEEGOLF ÄR ETT SPEL som passar alla oberoende av ålder och kön. Principen för frisbeegolf är den samma som för vanlig golf. I frisbeegolf ersätts bollarna och klubbarna av en frisbeedisc i plast. Det finns discar i olika modeller och tyngder. I stället för hål som på en vanlig golfbana finns i frisbeegolf korgar.

Vinnare blir den som går runt banan med lägst antal kast.

SPELREGLER

1. Spelet går ut på att med så få kast som möjligt få discen från utkastplatsen i målkorgen.
2. Den spelare som efter utkastet hamnat längst från korgen får kasta påföljande kast först.
3. Discen kastas från den plats där det föregående kastet landade.
4. Hålet är färdigspelat när discen ligger i målkorgen.
5. Ta hänsyn till andra spelare på banan och lämna banan i gott skick till efterföljande spelare.

— Läget är perfekt, därför ville vi satsa lite till för att få en fullstor bana.

PONTUS BACKLUND

beegolfpark har klassificeringen AA1, vilket innebär att den håller tävlingsstandard. Den första tävlingen har redan avgjorts på banan. Den ordnades av föreningen Team Bow i mitten av oktober, med 29 deltagare.

Men också nybörjare har nöje att testa banan. Den som inte äger egna discar kan låna utrustning från idrottsbiblioteket i kommunens bibliotek. Man kommer ganska långt med ett startset som innehåller putter, driver och mellandistansdisc.

– Frisbeegolf är en sport med låg tröskel, man lär sig eftersom, säger Backlund. ■

START OCH INFORMATION om banan finns på tavlan vid Pedersöre vildmarkscenter (skidstugan) på adressen Terjärvvägen 110, Lappfors.

Lappfors toivottaa frisbeegolfaajat tervetulleiksi

Lappforsin frisbeegolfraata avattiin yleisölle syyskuussa 2024. Rata houkutteli alusta lähtien sekä kokeneita että kokemattomampia pelaajia Lappforsiin. Nyt kesäkausi on ovella. Tervetuloa pelaamaan!

FRISBEEGOLFRAATA VOITTI KUNNAN ensimmäisen asukasbudjettiaänestyksen vuonna 2023. Toteutus pitkittyi, mutta rata valmistui viimein viime syksynä. Asukasbudjetin 10 000 euron määräraha riitti vain yhdeksään koriin, mutta liikuntatoimiston ja puistopuolen budjeteista saadulla lisärahalla kunta saattoi rakentaa 18-väyläisen radan.

– Sijainti on täydellinen. Siksi halusimme investoida vähän lisää, jotta saamme täysimittaisen radan, liikuntasiihteeri Pontus Backlund sanoo.

Hän heitti ensimmäisen heiton kunnan puolesta yhdessä kunnanjohtaja Stefan Svenforsin ja kunnanpuutarhuri Hans Björklundin kanssa avajaisviikolla syyskuussa.

Rata ulottuu yli viiden hehtaarin alueelle, ja jakaa alueen hiihtoladun kanssa, minkä vuoksi frisbeegolfraata on käytössä vain lumettomana aikana. Ympäristö on kumpuilevaa metsämaastoa, joten pelaajien kannattaa varustautua tukevilla kengillä.

Myös syke saattaa nousta ylämäissä. – Koko radan pituus on 2,7 kilometriä. Väylä 17 on pisin, 222 metriä. Siellä kiekko heitetään korkealta tasanteelta, Backlund sanoo.

Kori on alhaalla hiihtostadionin kaarteissa ennen hiihtoladun loppusuoraa.

Syksyllä rataa testanneilta saatu palaute on pääasiassa positiivista.

– Olemme saaneet palautetta, että rata on hauska ja hyvä, Backlund sanoo.

Radan ja korien sijainnin suunnitteli Mikael Häme Spin 18 Oy:stä. Koska kunta ei omista aluetta kokonaan, muiden maanomistajien positiivinen suhtautuminen oli ratkaisevaa. Liikuntasihteerin mielestä frisbeegolf on onnenpotku Lappforsin eräkeskukselle, koska kevät-, kesä- ja syyskaudesta tulee vilkkaampi.

Backlund arvioi, että rata houkuttelee pelaajia myös kauempaa. Maasto ja metsän luonnolliset esteet tekevät radasta huomattavasti haastavamman kuin kunnan ensimmäisestä 9-väyläisestä frisbeegolfraadasta Pännäisissä. Lappforsin frisbeegolfpuiston luokitus on AA1, mikä tarkoittaa kilparataa. Ensimmäinen kilpailu on jo käyty radalla. Sen järjesti lokakuun puolivälissä Team Bow seura, ja osallistujia oli 29.

Mutta myös aloittelijat voivat nauttia radan testaamisesta. Jos sinulla ei ole omia kiekkoja, voit lainata välineitä kunnan liikuntakirjastosta. Melko pitkälle pääsee jo aloitussetillä, johon sisältyy putteri, draiveri ja midari.

– Frisbeegolf on matalan kynnyksen laji, jonka voi oppia, Backlund sanoo. ■

LÄHTÖPAIKKA JA OPASTETAULU sijaitsevat Pedersören eräkeskuksella (hiihtomajalla) osoitteessa Teerijärventie 110, Lappfors.

Frisbeegolf

FRISBEEGOLF ON PELI, jota voivat harastaa kaikki ikään tai sukupuoleen katsomatta. Frisbeegolfin periaate on samanlainen kuin ”pallogolfissa”. Peliajatus on, että vähimmällä määrällä heittoja radan suorittanut pelaaja on voittaja. Frisbeegolfissa käytetään pallon ja mailojen sijasta muovisia frisbeitä, joita on eri muotoisia ja painoisia. Pallogolfin reiän korvaa frisbeegolfissa maalikori.

PELISÄÄNNÖT

1. Pelin tarkoituksena on saada frisbee

mahdollisimman pienellä heittomäärällä aloituspaikasta maalikoriin.

2. Avausheiton jälkeen kauimpana korista oleva pelaaja on aina vuorossa.
3. Seuraava heitto suoritetaan siitä paikasta, mihin edellinen heitto pysähtyi. Pelaaja heittää niin monta kertaa, kunnes frisbee on maalikorissa.
4. Reikä on pelattu loppuun, kun frisbee on maalikorissa.
5. Ota huomioon muut radalla liikkuvat ja jätä rata hyvään kuntoon myös seuraaville.

Mot ökad förståelse för olikheter via böcker

Projektet "Berättelser som berör" har förenat kommunens sexor i samtal om respekt, vänskap och relationer den här vårterminen. Genom att träffas och diskutera sina läsoplevelser har sexorna också haft chans att lära känna kommande skolkompisar.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

GOLVET I GALLERI BRUNO fylls med uteskor och jackor i takt med att sjätteklassare från Axåkers, Sandsund, Bäckby och Forsby skolor anländer till Kulturhuset Ax i Bennäs. Många elever har ett papper i näven – ett synligt bevis på att de är förberedda för dagens träff.

Det är dags för delfinal två av tre i läsprogrammet "Berättelse som berör" och det ligger förväntan i luften.

Att locka barn och unga att läsa är ett kontinuerligt arbete i Pedersöre. Den här gången har kommunens läsförståelsegrupp samarbetat med Folkhälsan i Esse i ett läsprogram där målsättningen inte bara handlar om lästräning. Syftet är också att uppmärksamma vikten av att visa respekt för andra och att ha förståelse för olikheter.

— Det är viktigt att alla får tycka och tänka vad de vill i gruppen, att vi är respektfulla mot varandra. Alla ska känna sig trygga.

KICKI ENQVIST

– I Sursik har vi dessutom funderat på hur vi kan göra övergången från byskolorna till Sursik skola smidigare, säger Ann-Christine "Kicki" Enqvist, som är lärare i modersmål, engelska och finska i Sursik skola.

Därför blev Pedersöres sjätteklassare målgrupp för det gångna läsårets satsning.

Verktygen i projektet är ett antal utvalda böcker som innehåller berättelser om vänskap och utanförskap, identitet, familjerelationer och att vara speciell.

Kommunens skolor har delats in i tre grupper, som turvis besöker Kulturhuset Ax. Axåkers, Sandsund, Bäckby och Forsby skolor bildar en grupp. Inför besöket har eleverna läst varsin bok och förberett sig på att berätta om den. De har också valt ett citat. Därför har många elever ett papper med anteckningar i näven.

I Ax delas eleverna in i smågrupper där de diskuterar böckernas innehåll och gör planscher med bokcitat.

Kicki Enqvist påminner om spelreglerna:

– Det är viktigt att alla får tycka och tänka vad de vill i gruppen, att vi är respektfulla mot varandra. Alla ska känna sig trygga. Det är kanske er kommande klasskompis som är med i gruppen, säger hon.

Enqvist fungerar som diskussionsledare tillsammans med Lillemor Andersson-Kanckos, Lisa Ahlvik, Katarina Barkar och Jennie Flick.

Flinck, lärare i Sursik, diskuterar vänskap och utanförskap i sin grupp. Eleverna har läst böckerna *Vitsippor och pissrättor*, *Tolv* och *Klasskompisar* och enas om att böckerna bl a handlar om olikheter, mobbning och att stöta på svårigheter.

Flinck kastar ut frågan hur man kan agera om någon mobbas.

– Berätta åt någon vuxen.

– Säg till åt den som mobbar, där och då.

Det tycker Flinck är en modig lösning.

Enligt gruppen kan man vara en bra vän genom att säga till åt en vuxen, om man vet att en kompis har det svårt hemma.

Forsbyeleverna Allegra Holmäng, Thea Forsman, Amanda Forsman och Alexa Härmälä gillar i huvudsak böckerna som de läst. Härmälä är lite återhållsam.

FORTSÄTTNING PÅ FÖLJANDE SIDA →

Kirjojen avulla lisätään ymmärrystä erilaisuudesta

TEKSTI & KUVA

Malin Henricson

”Berättelser som berör” -hanke on tällä kevät-lukukaudella tuonut kunnan kuudesluokkalaiset keskustelemaan yhdessä kunnioituksesta, ystävyydestä ja ihmissuhteista. Tapaamisten ja lukukokemuksista keskustelemisen lisäksi kuudesluokkalaiset ovat päässeet tutustumaan tuleviin luokkakavereihinsa.

GALLERIA BRUNON LATTIA täyttyy ulko-kengistä ja takeista sitä mukaa kun Axåkersin, Sandsundin, Bäckbyn ja Forsbyn koulujen kuudesluokkalaiset saapuvat Kulttuuritalo Axiin Pännäisiin. Monella oppilaalla on paperi kädessään – näkyvä todiste siitä, että he ovat valmistautuneet päivän tapaamiseen.

”Berättelser som berör” lukuhankkeen toinen kolmesta osafinaalista on alkamassa ja ilmassa on odotusta.

Pedersöressä tehdään jatkuvasti työtä lasten ja nuorten lukemisen edistämiseksi. Tällä kertaa kunnan lukutai-

toryhmä on tehnyt yhteistyötä Ähtävän Folkhälsanin kanssa lukuhankeessa, jonka tavoitteena ei ole pelkkä lukemisen harjoittelu. Tarkoituksena on myös kiinnittää huomiota toisten kunnioittamisen ja erilaisuuden ymmärtämisen tärkeyteen.

– Olemme Sursikilla miettineet myös sitä, miten voimme tehdä siirtymisen kyläkouluista Sursikille sujuvammaksi, Ann-Christine ”Kicki” Enqvist sanoo. Hän opettaa Sursikilla ruotsia äidin-kielenä, englantia ja suomea.

Tästä syystä Pedersören kuudes-

luokkalaisista tuli kuluneen lukuvuoden kohderyhmä.

Hankkeen työkaluja ovat kirjat, jotka kertovat ystävyydestä ja ulkopuolisuudesta, identiteetistä, perhesuhteista ja erilaisuudesta.

— Ryhmässä saattaa olla mukana tuleva luokkakaveri.

KICKI ENQVIST

Kunnan koulut on jaettu kolmeen ryhmään, jotka käyvät vuorotellen Kulttuuritalo Axissa. Axåkersin, Sandsundin, Bäckbyn ja Forsbyn koulut muodostavat yhden ryhmän. Ennen vierailua oppilaat lukevat oman kirjansa ja valmistautuvat kertomaan siitä. He valitsevat myös sitaatin kirjasta, minkä vuoksi monella oppilaalla on kädessään muistiinpanoja sisältävä paperi.

Axissa oppilaat jaetaan pienryhmiin, joissa he keskustelevat kirjojen sisällöstä ja tekevät taulun kirjasitaatista.

Kicki Enqvist muistuttaa pelin säännöistä:

– On tärkeää, että jokainen saa olla ryhmässä mitä mieltä haluaa ja että kunnioitamme toisiamme. Kaikkien tulee tuntea olonsa turvallisiksi. Ryhmässä saattaa olla mukana tuleva luokkakaveri, hän sanoo.

Enqvist ohjaa keskustelua yhdessä Lillemor Andersson-Kanckosin, Lisa Ahlvin, Katarina Barkarin ja Jennie Flinckin kanssa.

Sursikilla opettajana toimiva Flinck keskustelelee ryhmänsä kanssa ystävyydestä ja ulkopuolisuudesta. Oppilaat ovat lukeneet kirjat *Vitsippor och pissrättor*, *Tolv* ja *Klasskompisar*, ja he ovat yhtä mieltä siitä, että kirjat käsittelevät mm. erilaisuutta, kiusaamista ja vaikeuksien kohtaamista.

Flinck kysyy, mitä voi tehdä, jos jostain kiusataan.

– Kertoa siitä aikuiselle.

– Sanoa asiasta kiusaajalle siinä tilanteessa.

Flinckin mielestä se on rohkea ratkaisu.

Ryhmän mielestä hyvä ystävä voi olla kertomalla aikuiselle, jos tietää, että kaverilla on vaikeaa kotona.

Forsbyn oppilaat Allegra Holmäng, Thea Forsman, Amanda Forsman ja Alexa Härmälä pitävät pääosin lukemistaan kirjoista. Härmälä on hieman varauksellinen.

JATKUU SEURAVALLA SIVULLA ➡

← Jennie Flinck är diskussionsledare i gruppen som diskuterar vänskap och utanförskap. Lea Åkerlund och Edla Enkvist från Sandsund gillade de böcker som de läst.

← Jennie Flinck ohjaa keskustelua ryhmässä, jossa puhutaan ystävyydestä ja ulkopuolisuudesta. Lea Åkerlund ja Edla Enkvist Sandsundista pitivät lukemistaan kirjoista.

← Lillemor Andersson-Kanckos presenterar ett bokcitat som hennes grupp valt ut. "Jonna vågar allt, jag vågar inget".

← Lillemor Andersson-Kanckos esittelee kirjasitaatin, jonka hänen ryhmänsä valitsi. "Jonna uskalttaa tehdä kaikkea, minä en uskalla mitään".

— Man ska alltid ge andra en ny chans om de misslyckats.

— *Muille tulee aina antaa toinen mahdollisuus, jos he ovat epäonnistuneet.*

AMANDA FORSMAN

→

– Jag läste boken *SMS från Soppero*. Den var helt ok, men inte i min smak. Jag gillar mest skräck, säger hon.

Thea har läst boken *Klasskompisar*.

– Det handlar om olika personer som alla har problem. En var mobbad och en annan var utsatt för rasism, säger hon.

VAD TAR NI MED ER FRÅN BÖCKERNA?

– Man ska alltid ge andra en ny chans om de misslyckats, säger Amanda Forsman.

Sandsundeleverna Edla Enqvist och Lea Åkerlund har inte funderat så mycket på teman som vänskap och utanförskap, men de gillade boken *Tolv*.

– Det hände mycket, varje kapitel handlade om en ny person med problem, säger Lea.

Både Lea och Edla läser ganska sparsamt på fritiden.

– Jag kan läsa om jag har tråkigt eller inte kan sova, säger Edla.

– Jag läser tillräckligt i skolan, säger Lea.

Duon ser fram emot att börja i Sursik.

– Det är mest nervöst att se vem man får på klassen. Det får vi veta först strax före skolstart, säger Lea.

Som avslutning på träffen samlas alla grupper för att visa sina citatplanscher för varandra. Gruppen som diskuterat vänskap och utanförskap har bland annat valt citatet "Man måste inte tycka lika för att vara vänner".

– Stanna upp inför det citatet, och ta det till er, uppmanar Jennie Flinck.

Innan eleverna återvänder till sin skola, får de kommentera dagen på små lappar och klistra upp lappen på en tavla. Många uppmärksammar den goda bullen som serverades i pausen.

– Men många har skrivit "bra bok", det är roligt, säger Flinck.

På en lapp står det "Var snäll, du vet inte hur andra har det".

– Vad klokt, utbrister Lillemor Andersson-Kanckos.

Projektet har fått 5 500 euro i bidrag från Svenska folkskolans vänner. Pengarna har använts till bokinköp, busstransporter, servering och vika-riekostnader. Alla skolor får boken *Klasskompisar*, som erbjuder infallsvinklar till diskussioner om t ex känslor, mobbning, relationer, grupptryck, utsatthet och beroende. ■

⇒

– Luin kirjan *SMS från Soppero*. Se oli ihan ok, mutta ei oikein makuuni. Pidän eniten kauhusta, hän sanoo.

Thea luki kirjan *Klasskompisar*.

– Se käsittelee eri henkilöitä, joilla kaikilla on ongelmia. Yhtä kiusattiin ja toinen oli kokenut rasismia, hän sanoo.

MITÄ OPITTE KIRJOISTA?

– Muille tulee aina antaa toinen mahdollisuus, jos he ovat epäonnistuneet, Amanda Forsman sanoo.

Sandsundilaiset oppilaat Edla Enqvist ja Lea Åkerlund eivät ole juurikaan pohtineet ystävyyden ja ulkopuolisuuden kaltaisia aiheita, mutta he pitivät kirjasta *Tolv*.

– Siinä tapahtui paljon, jokainen luku käsitteli uutta henkilöä, jolla oli ongelma, Lea sanoo.

Sekä Lea että Edla lukevat melko vähän vapaa-ajalla.

– Voin lukea, jos minulla on tylsää tai en saa unta, Edla sanoo.

– Luen riittävästi koulussa, Lea sanoo.

Kaksikko odottaa Sursikilla aloittamista.

– Eniten jännittää se, keitä luokalle tulee. Saamme tietää sen vasta ennen koulun alkua, Lea sanoo.

Tapaamisen lopuksi kaikki ryhmät kokoontuvat esittelemään sitaattitaulunsa toisilleen. Ystävyydestä ja ulkopuolisuudesta keskustellut ryhmä on valinnut muun muassa sitaatin "Meidän ei tarvitse olla samaa mieltä ollaksemme ystäviä".

– Pysähdy tuon sitaatin ääreen ja paina se mieleesi, Jennie Flinck kehottaa.

Ennen kuin oppilaat palaavat kouluihinsa, he saavat antaa palautetta päivästä pienillä lapuilla ja kiinnittää ne taululle. Monet mainitsivat hyvän pullan, jota tarjottiin tauolla.

– Mutta monet ovat kirjoittaneet "hyvä kirja", se on mukavaa, Flinck sanoo.

Yhdessä lapussa lukee: "Ole kiltti, et tiedä millaista muilla on".

– Viisaasti sanottu, Lillemor Andersson-Kanckos lausahtaa.

Hanke on saanut 5 500 euroa avustusta Svenska folkskolans vänner yhdistykseltä. Rahat on käytetty kirjojen ostamiseen, bussikuljetuksiin, tarjoilu-ihin ja sijaiskuluihin. Kaikki koulut saavat kirjan *Klasskompisar*, joka tarjoaa näkökulmia keskusteluihin esim. tunteista, kiusaamisesta, ihmissuhteista, ryhmäpaineesta, haavoittuvuudesta ja riippuvuuksista. ■

EVENEMANGSKALENDER

Tapahtumakalenteri

Sommarens evenemang hittas också på adressen
Kesän tapahtumat löytyvät osoitteesta
events.osterbotten.fi.

Välj plats / Valitse paikka: Pedersöre.

Essenappet – hela familjens metetävling – koko perheen onkitapahtuma

5.6 KL. 18–20, STRANDPAVILJONGEN,
LAPPFORS

Metetävling för barn och unga klasser
0–15 år. Metet ordnas ovanför kraft-
verket. Esse ås sportfiskare bjuder alla
deltagande barn och ungdomar på le-
monad, grisar och grillad korv. Alla del-
tagare är automatiskt med i lotteri. An-
mälan på plats från kl. 17.15. Föreningen
har metspön och maskar att låna för
den som inte har eget.

Avgiftsfritt evenemang.

Lapsille ja nuorille (0–15-vuotiaat) tarkoi-
tettu onkikilpailu. Jokainen saa palkinnon
ja Esse ås sportfiskare tarjoaa kaikille
osallistuville lapsille ja nuorille limonadia,
possua ja grillimakkaraa. Kaikki osallistu-
jat osallistuvat automaattisesti arvontaan.
Ilmoittautuminen paikan päällä klo 17.15
alkaen. Yhdistyksellä on vavoja ja matoja
niille, joilla ei ole omia.

Maksuton tapahtuma.

ARR. / JÄRJ.: Esse ås Sportfiskare r.f. i
samarbete med Lappfors uf.

MOVE IT – aktivitetsdag för barn och unga – lasten ja nuorten liikuntapäivä

7.6 KL. 10–15, CENTRALIDROTTSPLAN
/ SPORTIS, BENNÄS / PÄNNÄINEN

En dag fylld av rörelseglädje. Hela famil-
jen är välkommen. Föreningarna pre-
senterar sig, hoppborgar, trampolin,
klättring, tävlingar, ponnyridning och
mycket mer.

Avgiftsfritt evenemang.

Päivä täynnä liikkumisen iloa. Koko perhe
on tervetullut Pännäisiin Pedersöre urhei-
lueksukseen. Erilaisia aktiviteettejä, kii-
peilyä, pomppulinnoja ja ym.

Maksuton tapahtuma.

ARR. / JÄRJ.: Kulturhuset Ax i samar-
bete med föreningar
INSTAGRAM: pedersoreidrott

Stafett-DM i friidrott

8.6 KL. 11–18, CENTRALIDROTTSPLAN,
BENNÄS

ARR. / JÄRJ.: IK Falken
www.ikfalken.fi

Fiskets natt och Nattböjjet – Kalastuksen yö

13–14.6 KÅLLBY / KOLPPI

Fisketävling och byaevenemang med
olika aktiviteter för hela familjen. Info
för tävlande, servering och program på
simstranden.

Kalastuskilpailu ja kylätapahtuma, jossa
on erilaisia aktiviteetteja koko perheelle.
Tietoa kilpailijoille, tarjoilu ja ohjelma ui-
marannalla.

ARR. / JÄRJ.: Kållby-Edsevo Fiskargille
TÄVLINGSREGLER / KILPAILUOHJEET:
instagram@kallby_edsevo_fiskargille

Klackenparty

14.6 KL. 19–01.30, LILLBY

Österbottens bästa ungdomsparty.
Pohjanmaan paras nuorisobileet.

MEDVERKANDE / ARTISTIT: Klara Ham-
marström, Da Buzz, Elov & Beny, Fjell-
rev.

ARR. / JÄRJ.: Lillby uf
INSTAGRAM / TIKTOK: lillbyuf

Allsång på toppen

17.6 KL. 19–21, FORSBY PÅ TOPPEN

MEDVERKANDE: Christine Sten, Elin
Kackur, Karolina Forsen Sund, Matilda
Svenfelt, Tobias Granbacka, Gränslös-
kören. Allsångsledare Dennis Rönngård.
FÖRKÖP: 20/15/10€. Vid dörren + 5 € (i
inträdet ingår kaffe och dopp)

ARR.: Kulturhuset Ax
www.pedersore.fi
INSTAGRAM: pedersorekultur

← Midsommarstången på Åliden kläs 20.6 kl 13.
FOTO: Hanna Östman

← Ålidenin juhannussalko koristellaan 20.6 klo 13.
KUVA: Hanna Östman

Midsommar på Åliden

20.6 KL. 13, ÅLIDENS HEMBYGDSGÅRD, PURMO

Midsommarstången kläs kl. 13. Ta gärna med blommor. När midsommarstången är klädd reser vi den och dansar traditionella ringlekar. Ta med egen picknickkorg och inled midsommaren på Åliden.

Juhannussalon koristelu aloitetaan klo 13. Tuo mielellään kukkia mukaan. Kun juhannussalko on koristeltu, nostamme sen pystyyn ja tanssimme juhannussalon ympärillä. Ota mukaan oma piknikkori ja aloita juhannus Ålidenissä.

ARR. / JÄRJ.: Purmo hembygdssällskap
Facebook: alidenshembygdsgard

Midsommardans på Klacken

21.6 KL. 20–02, LILLBY

Dans med Tommys och Carisma. På utescenen Philip Järvenpää.

ARR.: Lillby uf.
www.klacken.fi

Sommar-teater: Pippi Långstrump

27.6 KL. 19 (PREMIÄR), ÅLIDENS HEMBYGDSGÅRD, PURMO

Pippi flyttar ensam in i Villa Villekulla. Med sig har hon sin apa, Herr Nilsson, och hästen Lilla Gubben.

Av Astrid Lindgren. Musik av Georg Riedel. Regi av Lilian Ruotsala.

Vuxna: 28 €, Barn (4–12 år): 15 €. Pausservering ingår i priset.
www.pedersoreteater.fi

OBS! Möjlighet till syntolkning i samarbete med Norra Österbottens Svenska Synskadade den 1.7. Boka din plats via noss@multi.fi eller ring 0447234888 för mera information.

Uttertrail

28.6 KL. 07–18.00, PEDERSÖRE
VILDMARKSCENTER / PEDERSÖREN
ERÄKESKUS, LAPPFORS

Sträckorna är 12 km, 23 km och 52 km längs Utterleden och man väljer själv om man vill gå, jogga eller springa.

Vaella tai juokse Saukkoreittiä pitkin. Reitit ovat 12 km, 23 km ja 52 km.

ARR. / JÄRJ.: IK Falken
Mera info om avgifter och anmälan / Lisätietoja maksuista ja ilmoittautumisesta: <https://uttertrail.ikfalken.fi/anmalan-till-utterleden/>

Veteranfordonsträff vid Klacken – Veteraani- ajoneuvotapaaminen

29.6 KL. 10–16, LILLBY

Ställ ut en gammal bil, traktor eller annan manick, eller kom och se på utställningen. Utställningen har ingen större begränsning, tycker du att du har något gammalt eller lite nyare att ställa ut är du välkommen. Grillen är öppen, kaffepannan varm och det kommer att finnas djur och ponnyridning på plats.

Avgiftsfritt evenemang.

Aseta näytteille vanha auto, traktori tai muu laite, tai tule katsomaan näyttelyä. Näyttelyssä ei ole suuria rajoituksia, jos sinusta tuntuu, että sinulla on jotain vanhaa tai hieman uudempaa näytettävää, olet tervetullut. Grilli on auki, kahvipannu kuumana ja paikalla on eläimiä ja poniratsastusta.

Maksuton tapahtuma.

ARR. / JÄRJ.: Lillby uf
www.klacken.fi

Classic Cafe för motor- entusiaster – Vanhojen moot- toriajoneuvojen harrastajille

30.6 KL. 17–20, VAGNSHALLEN,
BENNÄSVÄGEN / PÄNNÄISTENTIE 300

Ett café för alla motorintresserade, kom ut och ta en kopp kaffe eller beundra hobbyfordonen och mingla med likasinnade. Välkomna alla unga och gamla med mopeder, mc, bilar eller traktorer! Classic Cafe ordnas också 7.7 och 14.7.

Kahvila kaikille moottoriajoneuvojen harrastajille, ihaile harrasteneuvoja ja seurustele samanhenkisten ihmisten kanssa. Tervetuloa mopojen, moottoripyörien, autojen tai traktoreiden kanssa. Classic cafe järjestetään myös 7.7 ja 14.7.

ARR. / JÄRJ.: Jakobstadsnejdens veteranbilssällskap

Under bar himmel – en konsert med Bengt Johansson

10.7 KL. 19, JERIKO GÅRD, YTTERESSE

Konsert utomhus med den kristna artisten Bengt Johansson. Inträde: 10 €.

ARR. / JÄRJ.: Jeriko Gård
FACEBOOK / INSTAGRAM: Jerikogard

Barnteater: Mamma Mu cyklar

10.7, ESSEGÅRDEN, ÖVERESSE

Inträde och obligatoriskt förköp via www.estrاد.fi.

ARR.: Barnens Estrad & Överesse uf

Lufolk Festival

12-7 KL. 14-22, LUFOLKSVÄGEN 8, LEPLAX

Endagsfestival på gården Lufolk med mat, konst och internationella, färgglada musikgäster!

Årets tema är Fred/Rauha/Peace.

ARTISTER: Charlotta Kerbs, duo Kalabalik (Finland/Turkiet), Roser Gabriel (Spanien/Finland) samt Dhamal World Collective Band (Finland/Indien). Lepplax byaforskare uppmärksammar Lepplax 650 år med en fotoutställning. Hedersgäst och talare är författaren och aktivisten Nicolas Lunabba (SWE).

Försäljning av mat och kaffe, i samarbete med lokala matföretagare. Evnemanget är alkoholfritt och öppet för alla åldrar och språkgrupper. Fritt inträde med möjlighet att ge frivilligt bidrag.

Yhden päivän festivaali Lufolkin tilalla, jossa on ruokaa, taidetta ja kansainvälisiä, värikkäitä musiikkivieraita!

Vuoden teema on Fred/Rauha/Peace. ESIINTYJÄT: Charlotta Kerbs, duo Kalabalik (Suomi/Turkki), Roser Gabriel (Espanja/Suomi) sekä Dhamal World Collective Band (Suomi/Intia). Lepplaksin kylätutkijat huomioivat Lepplaksin 650 vuotta valokuvanäyttelyllä. Kunniavieras ja puhuja on kirjailija ja aktivisti Nicolas Lunabba (Ruotsi).

Ruokaa ja kahvia myydään yhteistyössä paikallisten ruokarytämien kanssa. Tapahtuma on alkoholiton ja avoin kaikille ikäryhmille ja kieliryhmille. Vapaa pääsy, mahdollisuus antaa vapaaehtoinen lahjoitus.

ARR. / JÄRJ.: Charlotta Kerbs & Kultur för folk & få r.f.

Under Esse Vattenfestival ordnas bland annat en flytetygstävling.

*Esse Vattenfestivaalin
aikana järjestetään muun
muassa kelluntakisa.*

Esse Vattenfestival

14-20.7, ÖVERESSE

Överesse uf samarbetar med byns föreningar och hela veckan är fylld av olika program. För uppdaterad info se <http://overesseuf.sou.webbhuset.fi/start/>
18.7 Flytetygstävling, motorparad, sketch och öppet café vid Essegården, 19.7 Grillfest med bykamp, sketch och musikuppträdanden.

Överesse UF tekee yhteistyötä kylän yhdistysten kanssa, ja koko viikko on täynnä erilaisia ohjelmia. Päivitettyä tietoa löytyy osoitteesta <http://overesseuf.sou.webbhuset.fi/start/>

ARR. / JÄRJ.: Överesse uf m.fl.

Esse Run

16.7 KL. 18-, ÖVERESSE SKOLA

Ett motionslopp med sträckorna 1 km, 5 km och 10 km.

Kuntojuoksu, reitit: 1 km, 5 km ja 10 km.

ARR. / JÄRJ.: IK Falken

<https://ikfalken.fi/esse-run>

Öppet hus i Vagnshallen – Avoimet ovet

Vagnshallenissa

22.7 KL. 15-18, VAGNSHALLEN, BENNÄSVÄGEN / PÄNNÄISTENTIE 300

I Vagnshallen finns fordon och rekvisita. Caféet är öppet. Avgiftsfritt evenemang.

Vagnshallenissa ajoneuvoja ym. Kahvila on auki. Maksuton tapahtuma.

ARR. / JÄRJ.: Jakobstadsnejdens veteranbilssällskap

Sommarsamling på Fagerbacka Fäbodställe – Kesätahtuma Fagerbackan karjamapaikalla

31.7, KL. 19-21, FAGERBACKA, PURMO

Sommarsamling med kort program och arbetsdemonstrationer. Fritt inträde. Avgiftsbelagd servering.

Lyhyt ohjelmaa ja työnäytöksiä. Kahvitarjoilu (maksullinen). Vapaa pääsy.

ARR. / JÄRJ.: Fagerbacka Fäbodställe

Allsång vid Jeriko – Yhteislaulu

31.7 KL. 18, JERIKO GÅRD, YTTERESSE

Allsångskonsert med Dennis Rönngård. Caféet är öppet under kvällen.

Fritt inträde.

Yhteislaulukonsertti Dennis Rönngårdin kanssa. Kahvila on avoinna illan aikana. Vapaa pääsy.

ARR. / JÄRJ.: Jeriko Gård

FACEBOOK / INSTAGRAM: Jerikogård

Dans och pubkväll i Forsby

2.8 KL. 19, FORSBY PÅ TOPPEN

FACEBOOK / INSTAGRAM: @forsbypa-toppen

Dans vid Klacken – Tanssit

9.8 KL. 20-01.30, LILLBY

ARTISTER / ARTISTIT: Thor Görans, Carisma

ARR. / JÄRJ.: Lillby uf

www.klacken.fi

Pickup-pulling

14.8, KL. 18–, FORSBY

FACEBOOK / INSTAGRAM: @forsbypa-toppen

Skördefest på Bränno

16.8, SVARVARSVÄGEN 18, PURMO

Det har gått 50 år sedan Elis Mattjus skördefest på Bränno. I år firas det med ny fest med olika programinslag.

FACEBOOK / INSTAGRAM: skordefesten-purmo

Hemliga konserten – Salainen konsertti

20.8 KL. 18, SAMLING PÅ PARKERING-EN VID AX, BENNÄS / KOKOONTUMINEN AXIN PARKKIPAICALLA, PÄNNÄINEN

En musikupplevelse ute i det fria, någonstans i din natursköna hemkommun. Vid regn flyttas konserten under tak. Klä dig bekvämt, packa picknick-korgen och låt dig överraskas. Biljett: 10 €/person. Boka biljett och få mera information via kultur@pedersore.fi

Musiikkielämys ulkona, jossain kauniissa kotikunnassasi. Sateen sattuessa konsertti siirretään katoksen alle. Pukeudu mukavasti, pakkaa piknikkori ja anna itsesi yllättää. Liput: 10 €/henkilö. Lipun varaus ja lisätietoja osoitteesta kultur@pedersore.fi.

ARR. / JÄRJ.: Kulturhuset Ax

INSTAGRAM: @pedersorekultur

Esse Energifestival

13.9, KL. 10–15, ESSE ELEKTRO-KRAFT ARENA, ESSE

Projektet Esse – Smart energiby ordnar en festival med temat energi och hållbarhet. Avgiftsfritt evenemang.

Päiväfestivaali, jonka teemana on energia ja kestävä kehitys. Maksuton tapahtuma.

ARR.: Byrådet i Överes rf.

INSTAGRAM: @byaradet_i_overesse

Föreläsning: Heidi Andersson, världsmästare med starkt hållbarhetsengagemang

13.9 KL. 9.00–10.30, ESSEGÅRDEN

Läs mera om föreläsningen på s. 33.

Avgift. Boka din plats via MI.

ARR.: Pedersöre MI i samarbete med Esse Energifestival.

Forsby After Summer Party

13.9 KL. 20–02, FORSBY PÅ TOPPEN

ARTISTER / ARTISTIT: Snowstorm (Sve), Triio Peeråsetsi

INTRÄDE / LIPUT: 25/30 €

FACEBOOK / INSTAGRAM @forsbypa-toppen

Återinvigningen av minnesstenen för 1808–1809 års krig – Vuosien 1808–1809 sodan muistokiven uudelleen vihkiminen

18.9 KL. 18–20 KÄLLBY SAMLINGSHUS / HERRFORS BRO

Kanonsalut, historisk återblick och kafeservering.

Tykinlaukaus, historiallinen katsaus ja kahvitarjoilu.

ARR. / JÄRJ.: Kulturhuset Ax

www.pedersore.fi

Bockabroloppet

21.9 KL. 9–14, PEDERSÖRE VILD-MARKSCENTER / PEDERSÖREN ERÄKES-KUS, LAPPFORS

Motionsloppet Bockabroloppet i Lappfors och delvis längs Utterleden. Flera sträckor.

Deltagaravgift.

ARR. / JÄRJ.: IK Falken

www.ikfalken.fi

Minigolfplanen i Bennäs får nio banor

I fjol röstade Pedersörebroarna fram en minigolfplan vid Ankdammen i Bennäs som vinnare i medborgarbudgetens omröstning. I år förverkligas spelplanen.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

MINIGOLFPLANEN ÄR SPELKLAR när den här tidningen delas ut i början på juni. I skrivande stund – i början på maj – har monteringen av banorna påbörjats, men det finns en del öppna frågor kring de praktiska arrangemangen. Därför kan vi inte presentera alla detaljer i denna text.

Klart är att spelplanen består av nio banor som placeras på grönområdet mellan kulturhuset Ax och bystugan Loffens i Bennäs. Gräset har grävts bort och underlaget är täckt med grus. En entreprenör gjorde grävjobbet, medan maskindepås

servicemän monterar banorna ovan på grusbädden.

Banorna placeras i en naturlig följd på området, så att bana 1 ligger närmast Mjölvägen och Ax och bana 9 ligger längst bort.

– Det går att bygga ut planen senare. Men först ska vi se hur minigolfen tas emot, säger kommunens trädgårdsmästare Hans Björklund.

Banorna har olika svårighetsgrad. Det finns utmaningar i form av ett avsmalnande parti, en vinkel, en spiral eller en uppförsbacke.

Det finns också bord och bänkar mellan banorna.

Minigolfplanen drivs i samarbete med huvudbiblioteket i Bennäs under bibliotekets öppettider. Man lånar klubba och boll med sitt bibliotekskort. I juni, juli och augusti är

huvudbiblioteket öppet måndag och onsdag kl. 12–19, samt tisdag, torsdag och fredag kl. 10–15.

När det gäller kvällar och helger är tanken att spelare får tillgång till klubbor och bollar vid bystugan Loffens, adress Mjölvägen 7. Kommunens sommarjobbare ska involveras i uppgiften. Mer information om minigolfplanen och de praktiska arrangemangen publiceras på kommunens webbplats www.pedersore.fi när detaljerna klarnat. ■

↓ Minigolfplanen består av nio banor med olika svårighetsgrad. Den förverkligas inom ramen för fjolårets medborgarbudget.

↓ Minigolfkentällä on yhdeksän vaikeudeltaan erilaista rataa. Kenttä toteutetaan viime vuoden asukasbudjetin avulla.

Pännäisten minigolfkentälle tulee 9 rataa

Pedersöreläiset äänestivät viime vuonna asukasbudjettiaänestyksen voittajaksi minigolfkentän rakentamisen Ankalammen viereen Pännäisissä. Kenttä rakennetaan tänä vuonna.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

MINIGOLFKENTTÄ ON VALMIS, kun tämä lehti jaetaan koteihin kesäkuun alussa. Tätä kirjoittaessa – toukokuun alussa – ratojen kokoaminen on aloitettu, mutta käytännön järjestelyihin liittyy vielä joitakin avoimia kysymyksiä. Siksi emme voi esitellä kaikkia yksityiskohtia tässä tekstissä.

Selvää on, että kentälle tulee yhdeksän rataa, jotka sijoitetaan Kulttuuritalo Axin ja kylätalo Loffensin väliin Pännäisissä. Nurmikko on kaivettu pois ja pohja on peitetty soralla. Urakoitsija teki kaivuutyön, kun taas konevarikon huoltomiehet asentavat radat sorapohjan päälle.

Radat sijoitetaan alueelle luonnollisessa järjestyksessä niin, että rata 1 si-

jaitsee lähimpänä Jauhottietä ja Axia ja rata 9 kauimpana.

– Kenttä voidaan rakentaa myöhemmin. Mutta ensin katsotaan, miten minigolf otetaan vastaan, kunnanpuutarhuri Hans Björklund sanoo.

Ratojen vaikeusaste vaihtelee. Haastetta tuovat esimerkiksi kapeneva rata, kulma, spiraali tai ylämäki.

Ratojen väliin tulee myös pöytiä ja penkkejä.

Minigolfkenttää voi käyttää Pännäisten pääkirjaston aukioloaikoina. Mai-

lan ja pallon voi lainata kirjastokortilla. Pääkirjasto on auki kesä-, heinä- ja elokuussa maanantaisin ja keskiviikkoisin klo 12–19, sekä tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 10–15.

Iltaisin ja viikonloppuisin pelaajien on tarkoitus saada mailat ja pallot Loffensin kylätalolta osoitteesta Jauhottie 7. Kunnan kesätyöntekijä tulee hoitamaan tehtävää. Lisätietoja minigolfkentästä ja käytännön järjestelyistä julkaistaan kunnan verkkosivuilla www.pedersore.fi, kun yksityiskohdat ovat selvillä. ■

Den lilla flygekorren ska beaktas i all planering

TEXT

Malin Henricson

FOTO

Malin Henricson
& Mattias
Kancos

Biologen Mattias Kancos har i vår inventerat djur och natur i området Storsandsund-Granholmen-Peders på uppdrag av Pedersöre kommun. Fynd i form av flygekorror måste beaktas i en eventuell framtida planläggning och i beslut om hur marken ska användas.

JAG TRÄFFAR MATTIAS Kancos när han just inlett naturinventeringen i mitten på april. Han är ute och spanar efter flygekorror. Eftersom flygekorren är strikt nattaktiv har han inga stora förhoppningar om att se djuret.

– Jag letar efter spår, i praktiken spillning som den ofta lägger kring granstammar. Det ska göras på våren då spillningen är gult lysande. Senare i år blir spillningen mer brunaktig och svårare att upptäcka, säger Kancos.

Han står i ett skogsområde som borde vara en optimal livsmiljö för flygekorren. Gamla granar sträcker sig höga mot skyn och det finns lövträd och dött virke i närheten.

– Granarna ger flygekorren skydd medan lövträden ger den mat, säger han.

Området som Kancos inventerar är knappt tre km² stort och finns i den allra nordligaste delen av Pedersöre, på gränsen till Jakobstad. Pedersöre har inga konkreta planer på att inleda en planläggning, men området är intressant av flera anledningar, och därför har planlägningsavdelningen initierat naturinventeringen. Kommunen är enligt lag skyldig att göra en naturinventering innan en planläggning kan inledas för att få reda på om det finns värdefulla arter eller miljöer som behöver uppmärksammas eller skyddas.

Flygekorren är särskilt intressant eftersom den är väldigt ovanlig. I EU förekommer flygekorren endast i Finland och Estland. I Finland är den klassificerad som en hotad art och kräver därför särskild hänsyn. Modernt skogsbruk och avverkning av lämplig skog, är orsaken till att den

minskar. Flygekorren finns liksom åkergrödan med bland arterna i bilagan IVa i EU:s habitatdirektiv.

– Det innebär att man inte får förstöra dess rast- och förökningsplatser, säger Kancos.

Flygekorren har dessutom ett stort revir. Den behöver stora, enhetliga och tillräckligt gamla skogsområden och förbindelser mellan områdena så att ungarna kan hitta nya revir med lämpliga livsmiljöer. Den är inte rädd för människan eller buller, och kan därför leva nära bebyggelse.

På grund av artens sårbarhet och specifika krav på sin livsmiljö, ska man i all planläggning och annan tillståndshandling beakta flygekorren och sträva efter att skydda dess livsmiljö. Men det innebär inte automatiskt att ett område med flygekorror inte kan exploateras, säger Pedersöres planlägningschef Anna-Karin Pensar.

– Man måste beakta flygekorren och se till att boträd och livsmiljöer bevaras och inte förstörs och att flygekorren kan röra sig mellan skogsområdena, till exempel att det finns förbindelser mellan skogsområdena, säger Pensar.

Passagera kan bestå av trädbevuxna skyddszoner vid stränder, trädbestånd invid vägar eller till och med enstaka träd i trädgårdar. En lämplig passage i skogsbruksmark är en skyddad blandskog med minst tio meter höga träd, men det duger också med äldre gallrade skogar så länge som träden ligger tillräckligt nära varandra.

På en plankarta markeras de områden som ska skyddas, och i planbestämmelserna slår man fast vilka begränsningar som gäller.

Mattias Kancos räknar med att det tar cirka en vecka att skanna hela området på flygekorror. Han ska också inventera fågelbeståndet, förekomsten av fladdermöss och växtligheten. När kartläggningen är klar sammanställer han en rapport och ger rekommendationer, både hur området kan exploateras och vad som borde bevaras.

– Men det är inte jag som avgör. Det händer ändå sällan att värdefull natur skulle innebära byggförbud. Det brukar gå att hitta kompromisser genom att bevara grönområden, säger Kancos. ■

↓ Flygekorren är djurart som kräver särskild hänsyn när ett område ska planläggas. Tack vare hudveck mellan fram- och bakbenen kan den glidflyga från träd till träd i upp till 50 meter.

FOTO: Mattias Kancos

↓ Liito-orava on eläinlaji, joka on otettava erityisesti huomioon alueen kaavoituksessa. Etu- ja takaraajojen välissä olevan ihopoimun ansiosta se voi liittää puusta puuhun jopa 50 metriä.

KUVA: Mattias Kancos

← Biologen Mattias Kanckos har 25 års erfarenhet av naturinvernteringar och har lärt sig att tänka som en flygekorre. Han letar spillning i närheten av gamla granar, där flygekorren söker skydd.

← Biologi Mattias Kanckosilla on 25 vuoden kokemus luontoselvityksistä, ja hän on oppinut ajattelemaan kuin liito-orava. Hän etsii jätöksiä vanhojen kuusien läheltä, mistä liito-orava etsii suojaa.

— Granarna ger flygekorren skydd medan lövträden ger den mat

— Kuuset tarjoavat liito-oravalle suojaa ja lehtipuut ruokaa.

MATTIAS KANCKOS

Pieni liito-orava on otettava huomioon kaikessa suunnittelussa

Biologi Mattias Kanckos on keväällä inventoinut eläimiä ja luontoa Storsandsundin, Granholmenin ja Pedersin alueilla Pedersören kunnan toimeksiannosta. Liito-oravia koskevat havainnot on otettava huomioon kaikissa tulevilla kaavoituksilla ja maankäyttöä koskevilla päätöksillä.

TEKSTI

Malin Henricson

KUVAT

Malin Henricson
& Mattias
Kanckos

TAPAA MATTIAS KANCKOSIN juuri kun hän on aloittanut luontoselvityksen huhtikuun puolivälissä. Hän on ulkona etsimässä liito-oravia. Koska liito-orava on yöeläin, hän ei usko näkevänsä eläintä.

– Etsin jälkiä, käytännössä jätöksiä, joita se usein jättää kuusien ympärille. Niitä on etsittävä keväällä, kun jätökset ovat kellertäviä. Myöhemmin jätökset ovat ruskeahkoja, jolloin niitä on vaikeampi havaita, Kanckos sanoo.

Hän seisoo metsäalueella, jonka pitäisi olla optimaalinen elinympäristö liito-oravalle. Vanhat kuuset kurottavat kohti taivasta, ja lähellä on lehtipuita ja kuolleita puita.

– Kuuset tarjoavat liito-oravalle suojaa ja lehtipuut ruokaa, hän sanoo.

Kanckosin inventoiman alueen koko on vajaat kolme km², ja se sijaitsee ai- van Pedersören pohjoisosassa Pietarsaaren rajalla. Pedersörellä ei ole konkreettisia suunnitelmia käynnistää kaavoitusta, mutta alue on kiinnostava monesta syystä, minkä vuoksi kaavotusosasto on aloittanut luontoselvityksen tekemisen. Kunta on lain mukaan velvollinen tekemään luontoselvityksen ennen kaavoituksen käynnistämistä, jotta voidaan selvittää, onko alueella arvokkaita ja siten huomioitavia tai suojeltavia lajeja tai ympäristöjä.

Liito-orava on erityisen kiinnostava,

koska se on hyvin harvinainen. EU:ssa liito-oravia esiintyy vain Suomessa ja Virossa. Suomessa se on luokiteltu uhanalaiseksi lajiksi, ja siksi siihen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Nykyaikainen metsätalous ja lajille sopivien metsien hakkuut ovat syynä kannan pienenemiselle. Liito-orava on viitasammakon tavoin mainittu EU:n luontodirektiivin liitteessä IVa.

– Se tarkoittaa, että eläimen levähdys- ja lisääntymispaikkoja ei saa tuhota, Kanckos sanoo.

Liito-oravalla on lisäksi suuri reviiri. Se tarvitsee suuria, yhtenäisiä ja riittävän vanhoja metsäalueita ja yhteyksiä alueiden välillä, jotta poikaset voivat löytää uuden elinympäristöksi sopivan reviirin. Liito-orava ei pelkää ihmistä tai melua ja voi siksi elää lähellä asutusta.

Lajin haavoittuvuuden ja elinympäristöä koskevien erityisvaatimusten vuoksi kaavoituksessa ja muiden lupien käsittelyssä liito-orava on otettava huomioon ja pyrittävä suojelemaan sen elinympäristöä. Mutta se ei automaattisesti tarkoita sitä, että liito-oravien asuttamaa aluetta ei voitaisi hyödyntää, Pedersören kaavoituspäällikkö Anna-Karin Pensar sanoo.

– Liito-orava on otettava huomioon ja varmistettava, että asuinpuu ja elinympäristöt säilytetään eikä niitä tuho- ta ja että liito-orava voi liikkua metsä- alueiden välillä esimerkiksi niin, että metsäalueiden välillä on kulkuyhteyksiä, Pensar sanoo.

Kulkuyhteydet voivat muodostua rannoilla sijaitsevista metsäisistä suojavyöhykkeistä, teiden varsilla olevista puista tai jopa yksittäisistä puista puutarhoissa. Metsätaloustyössä olevalla maalla sopiva kulkuyhteys on suojeltu sekametsä, jonka puut ovat vähintään kymmen metriä korkeita, mutta myös vanhempi harvennettu metsä käy, kunhan puut ovat riittävän lähellä toisiaan.

Suojeltavat alueet merkitään kaavakartalle, ja kaavamääräyksissä säädetään rajoituksista.

Mattias Kanckos arvioi, että koko alueen tutkimiseen menee noin viikko. Hän inventoi myös lintukannan, lepako- den esiintymisen ja kasvillisuuden. Kun kartoitus on valmis, hän laatii raportin ja antaa suosituksia siitä, miten aluetta voidaan hyödyntää ja mitä tulee säilyttää.

– Mutta minä en päästä asiasta. Harvoin käy kuitenkaan niin, että arvokas luonto johtaisi rakennuskieltoon. Yleensä tehdään kompromisseja säilyttämällä viheralueita, Kanckos sanoo. ■

Rektorn håller dörren öppen för eleverna

TEXT & FOTO
Malin Henricson

Sursik skola ska vara ett pulserande centrum där alla elever har möjlighet att utvecklas till den bästa versionen av sig själva. Den målsättningen har skolans nya rektor Annika Björklund.

DET RÅDER INGA tvivel om att Sursik har fått en engagerad och motiverad ledare i Annika Björklund. Hennes fritt formulerade ansökan till tjänsten innehåller två fulltecknade A4-ark som belyser hennes syn på rektorskapet. Hon tar avstamp i Sursik skolas slogan "Lärande gemenskap", och att skolan ska vara en plats som ger kunskap, trygghet och trivsel. Till det kan man addera delaktighet, empati, helhetssyn, utveckling, ett enande ledarskap och samarbete.

– Det jag gillar med yrket är att alla kan utvecklas. Jag brinner för att alla ska ha en positiv syn på tillvaron, säger hon.

Björklund valdes i mars enhälligt till rektor bland fyra sökande. Efter att ha jobbat över 20 år på Sursik-

backen var det en självklarhet för henne att söka tjänsten.

– Men jag tog inget för givet innan telefonsamtalet kom efter svenska sektionens möte, säger hon.

Björklund har ett stort samhällsintresse och känner starkt för kommunen, där Sursik skola är en förenande faktor.

– Sursik är på sätt och vis Pedersöre kommuns hjärta, för de flesta har en anknytning hit, säger Björklund.

Därför är det a och o att skolan lyckas skapa positivitet och framtidstro hos ungdomarna.

– Vi ska ge alla barn och unga en bra start i livet. Men vi ska inte bara sikta framåt, utan också vara här och nu och se barnen, säger hon.

Det jobbar hon själv aktivt med.

Mellan all byråkrati och planering och alla beslut som ska fattas, tar hon sig tid att vistas bland eleverna.

– Jag har en öppen dörr, de får komma hit om de vill prata. Jag är också ute i korridoren minst en rast varje dag. Jag vill vara en social ledare, säger Björklund.

Hon känner också att elevkontakten ger energi.

– När det byråkratiska tar överhanden går jag ut och pratar jakt och mopeder, ler hon.

Björklund egen yrkeskarriär i Sursik inleddes som lektor i modersmål och litteratur i början på 2000-talet. Hon fick plats i skolans ledningsgrupp och där väcktes intresset för ledarskap och de stora frågorna i skolan – som är så mycket mer än undervisning. Med tiden blev hon biträdande rektor och det senaste läsåret har hon varit tf rektor, medan Martin Ahlskog varit tjänstledig.

Med 530 elever och 60 lärare är Sursik skola en av Svenskfinlands största skolor inom den grundläggande utbildningen. Det är ingen liten skuta att styra. Men efter 20 år i huset känner Björklund både huset och kollegiet utan och innan.

– Det är en styrka att vara insatt i systematiken, då kan jag vara flexibel.

← Sursik skolas rektor Annika Björklund vill vara en social och närvarande ledare. Det innebär bland annat att hennes dörr står öppen, om elever eller kollegor behöver prata med henne.

← Sursikin rehtori Annika Björklund haluaa olla sosiaalinen ja läsnä oleva johtaja. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että hänen ovensa on auki, jos oppilaat tai kollegat haluavat jutella hänen kanssaan.

— Jag har en öppen dörr, de får komma hit om de vill prata. Jag är också ute i korridoren minst en rast varje dag. Jag vill vara en social ledare.

— Oveni on auki. He saavat tulla tänne, jos he haluavat jutella. Olen myös käytävällä vähintään yhden välitunnin päivässä. Haluan olla sosiaalinen johtaja.

ANNIKA BJÖRKLUND

Hon är också beredd att delegera och är lyhörd för lärarnas synpunkter, eftersom de behöver vara delaktiga i den riktning som skolan och undervisningen tar. Som bäst väntar en reform av stödssystemet som innebär att det tidigare trestegsmodellen omvandlas till ett tvåstegssystem där elevens behov står i centrum. Stödet delas upp i grupp-specifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder.

– Det blir mindre byråkrati men kräver att lärarna tänker om och samarbetar mera för elevernas bästa, säger Björklund.

Sursik tar också frimodigt emot impulser utifrån. Skolan har detta läsar blivit en ackrediterad Erasmus-skola, och har i och med det chans att utöka sitt internationella samarbete. Samtidigt har skolan sett över sin profil och ringat in fem utvecklingsområden: elevernas framtidstro och tron på egna möjligheter; utmaningar på egen nivå; en europeisk identitet; en hållbar livsstil och kommunikation.

– Alla ska kunna nå sin egen högsta potential. Vi ska bli bättre på att kommunicera och våga ha egna åsikter, men respektera andra, säger Björklund. ■

Rehtori pitää oven auki oppilaille

TEKSTI & KUVA

Malin Henricson

Sursikin koulu haluaa antaa kaikille oppilaille mahdollisuuden kehittyä parhaaksi versioksi itsestään. Tämä tavoite on koulun uudella rehtorilla Annika Björklundilla.

EI OLE EPÄILYSTÄKÄÄN siitä, että Sursik on saanut Annika Björklundista sitoutuneen ja motivoituneen johtajan. Hänen vapaamuotoinen työhakemuksensa sisältää kaksi täytettyä A4-arkkia, jotka tuovat ilmi hänen näkemyksiään rehtorin tehtävästä. Hänen lähtökohtanaan on Sursikin slogan ”Oppiva yhteisö” ja se, että koulun tulee olla paikka, joka tarjoaa tietoa, turvaa ja viihtyvyyttä. Siihen voidaan lisätä osallisuus, empatia, kokonaisvaltainen lähestymistapa, kehitys, yhdistävä johtajuus ja yhteistyö.

– Pidän tässä ammatissa siitä, että jokainen voi kehittyä. Toivoisin, että kaikki suhtautuvat positiivisesti elämään, hän sanoo.

Björklund valittiin maaliskuussa yksimielisesti rehtoriksi neljän hakijan joukosta. Hän on työskennellyt yli 20 vuotta Sursikilla, joten oli itsestään selvää, että hän hakee virkaa.

– Mutta en pitänyt mitään varmana, ennen kuin sain puhelun ruotsinkielisen jaoston kokouksen jälkeen, hän sanoo.

Björklund on hyvin kiinnostunut yhteiskunnasta ja kunta on hänelle tärkeä. Sursikin koulu on yhdistävä tekijä kunnassa.

– Sursik on tavallaan Pedersören kunnan sydän, sillä suurimmalla osalla on kytkös tänne, Björklund sanoo.

Siksi koulun on tärkeää onnistua luomaan nuoriin positiivisuutta ja uskoa tulevaisuuteen.

– Meidän on annettava kaikille lapsille ja nuorille hyvä alku elämään. Mutta meidän ei tule katsoa pelkästään tulevaisuuteen vaan nähtävä lapset myös tässä ja nyt, hän sanoo.

Hän työskentelee itse aktiivisesti tämän asian parissa. Kaiken byrokratian, suunnittelun ja päätöksenteon keskellä hän viettää aikaa oppilaiden kanssa.

– Oveni on auki. He saavat tulla tänne, jos he haluavat jutella. Olen myös käytävällä vähintään yhden välitunnin päivässä. Haluan olla sosiaalinen johtaja, Björklund sanoo.

Oppilaskontaktit antavat myös energiaa.

– Kun byrokratia saa ylliotteen, läh-

den ulos ja puhun metsästyksessä ja mopoista, hän hymyilee.

Björklundin oma ura Sursikilla alkoi äidinkielen ja kirjallisuuden lehtorina 2000-luvun alussa. Hän sai paikan koulun johtoryhmässä ja siellä heräsi kiinnostus johtamiseen ja koulun suuriin kysymyksiin, jotka koskevat paljon muutakin kuin opetusta. Myöhemmin hänestä tuli apulaisrehtori ja viimeisen lukuvuoden hän on ollut vt. rehtori, kun Martin Ahlskog on ollut virkavapaalla.

530 oppilaan ja 60 opettajan Sursik on yksi ruotsinkielisen Suomen suurimmista peruskouluista. – Se ei ole mikään pieni alus ohjata. Mutta 20 vuoden jälkeen Björklund tuntee talon ja opettajakunnan läpikotaisin.

– Järjestelmän tunteminen on vahvuus, joten voin olla joustava.

Hän on myös valmis delemoimaan ja kuuntelemaan opettajien näkemyksiä, koska opettajien on osallistuttava koulun ja opetuksen kehittämiseen. Tuki järjestelmän uudistus on parhaillaan käynnissä. Aiempi kolmiportainen malli muutetaan kaksiportaiseksi järjestelmäksi, jossa oppilaan tarpeet ovat keskiössä. Tuki jaotellaan ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin.

– Byrokratia vähenee, mutta se vaatii opettajilta ajattelutavan muutosta ja enemmän yhteistyötä oppilaiden parhaaksi, Björklund sanoo.

Sursik on avoin myös ulkopuolelta tuleville vaikutteille. Koulusta tuli tänä lukuvuonna akkreditoitu Erasmus-koulu, ja sen myötä sillä on mahdollisuus lisätä kansainvälistä yhteistyötä. Samaan aikaan koulu on tarkistanut profiiliaan ja määritellyt viisi kehitysaluetta: oppilaiden usko tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiinsa, haasteet omalla tasolla, eurooppalainen identiteetti, kestävä elämäntapa ja viestintä.

– Kaikkien pitäisi voida saavuttaa korkein potentiaalinsa. Meidän on opittava kommunikoida paremmin ja uskallettava esittää omia mielipiteitä, mutta kunnioitettava muita, Björklund sanoo. ■

Allsången går i repris 17 juni

TEXT

Dennis Rönngård

FOTO

Linda Tallroth-Paananen

FÖRRA ÅRETS ALLSÅNGSKVÄLL blev succé, så Kulturhuset Ax arrangerar även denna sommar en favorit i repris. Välkomna på allsångskväll i danspaviljongen Forsby på toppen tisdagen den 17.6 kl. 19.00!

Precis som i fjol är Dennis Rönngård allsångsledare. Tillsammans sjunger vi gamla klassiker och nyare favoriter, en mix för alla åldrar. Medverkande solister är Elin Kackur, Karoliina Forsén Sund, Christine Sten, Tobias Granbacka och Pe-

† Fjolårets allsångskväll blev en succé. Danspaviljongen fylldes av en sångglad publik.

† Viime vuoden yhteislauluilta oli menestys. Tanssipaviljonki täyttyi innokkaista laulajista.

dersöre MI:s musiklärare Matilda Svenfelt. Dessutom deltar Gränslöskören.

Varmt välkommen till en kväll fylld av glädje, sång och härlig stämning!

Köp biljett på förhand i Pedersöres alla bibliotek. Inträdesbiljetten kostar 20 euro, 15 euro för pensionärer och 10 euro för barn. Kaffe, saft och bulla ingår. Vid dörren är ordinarie biljettpris 25 euro, 20 euro för pensionärer och 10 euro för barn. ■

Yhteislauluiltaa vietetään taas 17.6.

TEKSTI

Dennis Rönngård

KUVA

Linda Tallroth-Paananen

VIIME VUODEN YHTEISLAULUILTA oli menestys, joten Kulttuuritalo Ax järjestää sen tänä kesänä uudelleen. Tervetuloa yhteislauluiltaan Forsbyn tanssipaviljongille tiistaina 17.6. klo 19.00!

Yhteislaulun vetäjänä toimii viime vuoden tapaan Dennis Rönngård. Laulamme yhdessä vanhoja klassikoita ja uudempiä suosikkejä – kaikenikäisille jotakin. Laulajina toimivat Elin Kackur, Karoliina Forsén Sund, Christine Sten, Tobias Granbacka ja Pedersören kan-

salaisopiston musiikinopettaja Matilda Svenfelt. Mukana on myös Gränslös-kuoro.

Lämpimästi tervetuloa viettämään iltaa, joka on täynnä iloa, laulua ja ihanaa tunnelmaa!

Lipun voi ostaa etukäteen Pedersören kirjastoista. Lipun hinta on 20 euroa, eläkeläisille 15 euroa ja lapsille 10 euroa. Kahvi, mehu ja pulla sisältyvät hintaan. Ovella tavallisen lipun hinta on 25 euroa, eläkeläisille 20 euroa ja lapsille 10 euroa. ■

Välkommen på 10-årskalas i oktober

I höst firar kulturhuset Ax 10 år! Vi kan stolt konstatera att kulturavdelningens verksamhet frodat och växt. Personal och besökare har tillsammans format ett levande hus. Kulturavdelningen är en viktig pusselbit i det hälsofrämjande arbetet och Ax erbjuder en viktig service för väldigt många. Ax skulle bli ett vardagsrum för Pedersöreborna och det har vi blivit, med råge.

Ca 45 000 besökare lånar böcker och redskap, deltar i kurser och föreläsningar, tar del av utställningar eller "bara hänger" i Ax utrymmen. Glädjande nog har vi växt så pass att det blivit trångt. Så i höst firar vi dubbelt: 10 år i Ax och starten på något nytt i Edsevä.

10-årskalaset firas 27–31.10. Det blir festligt med kaffe och dopp, föreläsningar, konsert, författarsamtal, bokpresentationer, bingo och mycket mer. Programmet presenteras på www.pedersore.fi/kulturhuset-ax. ■

Tervetuloa 10-vuotisjuhliin lokakuussa

Syksyllä juhliitaan 10-vuotiaasta Kulttuuritalo Axia! Voimme ylpeinä todeta, että kulttuuriosaston toiminta kukoistaa ja kasvaa. Henkilökunta ja kävijät ovat tuoneet taloon elämää. Kulttuuriosasto on tärkeä osa terveyden edistämistyötä, ja Ax tarjoaa tärkeitä palveluita erittäin monille ihmisille. Axista oli tarkoitus tulla pedersöreläisten olohuone, ja niin siitä toden totta on tullut.

Noin 45 000 kävijää lainaa kirjoja ja välineitä, osallistuu kursseille ja luennoille, käy näyttelyissä tai "vain hengailee" Axin tiloissa. Ilahduttavaa on, että olemme kasvaneet niin paljon, että tilat ovat käyneet ahtaiksi. Joten syksyllä juhlimme kaksinkertaisesti: 10-vuotiaasta Axia ja uuden alkua Edsevässä.

10-vuotisjuhlaa vietetään 27.–31.10. Ohjelmassa on kahvitarjoilu, luentoja, konsertti, kirjailijakeskustelu, kirjaesittelyitä, bingoa ja paljon muuta. Ohjelma on nähtävissä osoitteessa www.pedersore.fi/kulttuuritalo-ax. ■

Minnesstenen vid Herrfors åbro i Kållby återinvigs

TEXT

Camilla Sandström

FOTO

Malin Henricson

ÅR 1983 AVTÄCKTES en minnessten i Kållby till minnet av striden vid "Essevö bro" under 1808–1809 års krig. Tidigare har minnesstenen funnits på den södra sidan av ån och de sista åren var den dessutom skymd bakom en tät granhäck, vilket gjorde att den var svår att hitta. På initiativ av Nylands Brigads Gille har minnesstenen flyttats till den norra sidan av ån där den svenska armén stred. Stenen är på en synlig plats och kommer att kompletteras med en illustrerad infotavla som berättar om striden vid bron.

1808–1809 års krig, som även kallats Finska kriget, utkämpades mellan Sverige och kejsardömet Ryssland. Det var en följd av att kejsar Napoleon och tsar Alexander I hade gjort en uppgörelse som innebar att Alexander I skulle gå till angrepp mot Sverige ifall landet inte gick med i Napoleons handelsblockad mot Storbritannien. Sverige förlorade kriget

och därmed blev Finland en del av Ryssland ända fram till sin självständighet 1917.

Drabbningen i Kållby hände under reträtten norrut efter slaget i Oravais. Den svenska armén hade slagit läger i Edsevö, men vilan blev kort när soldaterna kommenderades till ån som skydd åt ett batteri kanoner vid Tegelhusnabba. Svenska trupper hade antänt bron, men ryssarna försökte ändå upprepade gånger storma den brinnande bron, rakt mot de direktskjutande kanonerna och mot tusentals gevär från båda sidorna. Efter

att bron bränts avstannade striderna. Ryssarna tvingades att ta sig vidare uppströms på södra sidan av ån till kyrkbyn i Esse där de kunde vada över till norra sidan, vilket sinkade dem i jakten på den svenska armén.

Minnesstenen kommer i höst att återinvigas under trumvirvlar och kanonsalut på årsdagen av striden den 18 september. Göran Backman från Oravais historiska förening kommer också att hålla en föreläsning i Kållby samlingshus om händelserna under striden vid "Essevö bro". ■

→ Minnesstenen vid åbron har flyttats till en mer tillgänglig plats. Återinvigningen sker på årsdagen av striden den 18 september.

→ Muistomerkki on siirretty helpommin saavutettavalle paikalle. Muistomerkki vihitään uudelleen taistelun vuosipäivänä 18.9.

Muistomerkki vihitään uudelleen Kolpin jokisillalla

TEKSTI

Camilla Sandström

KUVA

Malin Henricson

KOLPISSA PALJASTETTIIN VUONNA 1983 muistomerkki vuosien 1808–1809 sodan yhteydessä "Essevön sillalla" käydyn taistelun muistoksi. Muistomerkki oli aiemmin joen eteläpuolella, ja viime vuosina se oli lisäksi piilossa tiheän kuusiain takana, minkä vuoksi sitä oli vaikea löytää. Muistomerkki on siirretty Uudenmaan prikaatin killan aloitteesta joen pohjoispuolelle, jossa Ruotsin armeija taisteli. Kivi on näkyvällä paikalla, ja sitä täydennetään kuvitetulla in-

fotaululla, joka kertoo sillalla käydystä taistelusta.

Ruotsi ja Venäjän keisarikunta kävivät vuosina 1808–1809 sota, jota kutsutaan myös Suomen sodaksi. Se oli seurausta siitä, että keisari Napoleon ja tsaari Aleksanteri I olivat tehneet sopimuksen, että Aleksanteri I hyökkäisi Ruotsiin, jos maa ei liittyisi mukaan Napoleonin kauppasaartoon Isoa-Britanniaa vastaan. Ruotsi hävisi sodan ja Suomesta tuli osa Venäjää aina itsenäistymiseen vuonna 1917 asti.

Kolpin taistelu tapahtui sotilaiden perääntyessä pohjoiseen Oravaisten taistelun jälkeen. Ruotsin armeija oli leiriytynyt Edsevöön, mutta lepo jäi lyhyeksi, kun sotilaat komennettiin joelle suojelemaan Tegelhusnabban tykkipat-

teria. Ruotsalaiset joukot olivat sytyttäneet sillan tuleen, mutta venäläiset yrittivät silti toistuvasti rynnätä palavalle sillalle, suoraan tykkitulta ja tuhansia kivääreitä kohti. Taistelut lopuivat, kun silta oli palanut. Venäläisten oli pakko siirtyä joen eteläpuolta ylävirtaan Ähtävän kirkonkylälle, josta he pystyivät kahlaamaan pohjoispuolelle, mikä hidasti heitä Ruotsin armeijan takaa-ajossa.

Muistomerkki vihitään syksyllä uudelleen rummupärinän ja tykinlaukausten saattamana taistelun vuosipäivänä 18.9. Göran Backman Oravaisten historiallisesta yhdistyksestä tulee myös pitämään luennon Kolpin seurantalolla "Essevön sillan" taistelun tapahtumista. ■

Vi jobbar i Ax

I 10-åriga kulturhuset Ax jobbar kulturavdelningen, ungdomsbyrå, idrottsbyrå, Pedersöre MI och biblioteket sida vid sida, och skapar förutsättningar för Pedersöreborna att må bra och ha en aktiv fritid. Här berättar fem anställda om sina jobb.

→ Personalen i Ax har sina specifika arbetsuppgifter, men samarbetar också tätt när det behövs. På bilden från vänster bibliotekets busschaufför Kaj Andtfolk, fastighetsvärden Claus Gunnar, ungdomsledaren Ann-Margret Hjulfors, kanslisten Camilla Sandström och MI-kursledaren Åsa Grankvist.

→ Axin henkilökunnalla on omat työtehtäviä, mutta he tekevät tarvittaessa myös tiiviisti yhteistyötä. Kuvassa on kirjaston bussinkuljettaja Kaj Andtfolk, kiinteistöisäntä Claus Gunnar, nuorisohajaaja Ann-Margret Hjulfors, kanslisti Camilla Sandström, ja kansalaisopiston kurssiohjaaja Åsa Grankvist.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

ANN-MARGRET HJULFORS

Är ungdomsledare (50 %) och ungdomsarbetare i Sursik skola (10 %). Har jobbat 13–14 år för ungdomsbyrån. – Mycket av min arbetstid går åt till att koordinera verksamheten inom Finlandsmodellen, som att hitta ledare till klubbarna. I och med att jag jobbar halvtid kan jag inte dra alla klubbar själv. I vår har jag haft en klubb i Lepplax. Jag planerar också sportlovs- och sommarlovsprogrammet och koordinerar Sportisfridaan. Som ungdomsarbetare i Sursik är jag en extra vuxen som ungdomarna kan vända sig till i skolan. Jag är inte kurator, skolpsykolog eller lärare, utan jag finns där för dem som vill prata och lotsar dem vidare vid behov.

– Jag samarbetar mycket med Larsmo-Pedersöre 4H, eftersom vi jobbar med samma ungdomar. Jag har också mycket samarbete med de ungdomslokaler och -föreningar som får drifts- och verksamhetsbidrag av kommunen.

– Det mest utmanande är att få tiden att räcka till. Jag kan få höra ”nej, är du här först nästa onsdag” från ungdomarna. Men jag är flexibel. Vill någon jättegärna prata nästa dag så får jag till skolan.

– Det mest överraskande jag gjort var när jag hade med mig mina hönor till jobbet. Det var när biblioteket firade Pettson och Findus 40-årska-las i höstas.

– I år ser jag fram emot våra ”samarheroes”, ett projekt som vi ordnar för ungdomar som behöver extra stöd i sin första kontakt med arbetslivet. Och så Ax 10-årsjubileum i höst!

CAMILLA SANDSTRÖM

Är kanslist (50 %) på kulturavdelningen sedan september 2023.

– Jag assisterar kultur- och välfärdschefen Ulrika och underlättar hennes

arbete. Jag följer upp bidragsansökningar, bokar teaterresor och skolteatrar samt gör kampanjer som t ex Pedersöre runt. Jag hjälper till i olika projekt, uppdaterar avdelningens sociala mediekkanaler och webbsidor. Jag har nyligen gått igenom kommunens konstsamling och uppdaterat registret. Vi håller som bäst på att göra en ny tavelvägg i kommungårdens källare. Det blir samtidigt ett tavelförråd.

– Som ensamföretagare inom friluftsansökan är det roligt att ha kollegor. Av arbetsuppgifterna tycker jag bäst om att planera teaterresor. Jag gillar också att vara med i kommunens klimatgrupp och inspirera till klimatgärningar. Det svåraste är att koordinera busscherman när skolorna ska se teaterföreställningar.

– Återinvigningen av minnesstenen i Källby (18.9) har blivit en kul grej i jobbet. I och med att jag utbildar mig till lokalguide, har jag stor nytta av det jag lärt mig. Vi har varit till Oravais och träffat Göran Backman från Österbottens regemente, som deltar med kanoner i invigningen.

– Det här året ser jag framemot alla kommande evenemang, som allsången i Forsby och invigningen av minnesstenen i Källby. Jag har initierat en egen grej, och det skulle vara häftigt om det blir av.

CLAUS GUNNAR

Är fastighetsvärd (80 %) sedan augusti 2024.

– Jag sköter bokningar för kommunens idrottsanläggningar och Anderssensalen samt ansvarar för teknik och ljud vid vissa evenemang. Jag förnyar gymnycklar och ser till att gymmet är i skick. Jag tar också hand om idrottsanläggningarna, kollar simstränder varje vecka un-

der säsongen, trimmar vandringsleder och förbereder skidspår inför vintern. Det är bra variation mellan kanslijobb och praktiskt arbete.

– Jag hjälper också MI med att göra affischer och deltar i husets gemensamma arrangemang. Jag gjorde också en spärkarta till Lappfors skidcentrum och fick nytta av min erfarenhet som grafiker.

– Det mest utmanande är att koordinera bokningar och få allt att passa när vi ordnar t ex skolmesterskap i ishockey, fotboll och skidåkning.

– En överraskande sak i jobbet, som jag inte föreställt mig på förhand, är att jag varit med på isen i heftisverksamheten i AW Arena och lekt med barnen. Det är roligt att möta barn och unga i jobbet.

– Det här året ser jag fram emot att träffa folk och få vara ute och röra på mig i jobbet. Jag trivs jättemycket.

KAJ ANDTFOLK

Är bibliotekets ”busschaufför” sedan åtta år.

– Jag flyttar böcker och annat material mellan kommunens bibliotek och kör boklådor till skolor och daghem. Det blir 86 kilometer per runda, två gånger i veckan. Jag returnerar också böcker och plockar in böcker i hyl-lorna i huvudbiblioteket.

– Jag tycker mycket om att jobba med kultur, och med arbetskompisarna. Jag trivs i biblioteksmiljön och lär mig mycket bara av att plocka böcker på rätt plats även om jag själv läser främst sådan litteratur som inte finns i biblioteket.

– Det är mest vädret som kan bjuda på utmaningar, som slask på Purmovägen. Annars uppstår inga stora utmaningar, de kan i så fall lösas efterhand.

FORTSÄTTNING PÅ FÖLJANDE SIDA →

Axin työntekijät

10-vuotiaassa Kulttuuritalo Axissa työskentelee vierekkäin kulttuuriosasto, nuorisotoimisto, liikuntatoimisto, Pedersören kansalaisopisto ja kirjasto. Ne luovat edellytyksiä pedersöreläisille hyvinvointiin ja aktiiviseen vapaa-aikaan. Tässä artikkelissa viisi työntekijää kertoo työstään.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

ANN-MARGRET HJULFORS

Toimii nuoriso-ohjaajana (50 %) ja nuorisotyöntekijänä Sursikin koulussa (10 %). Hän on työskennellyt 13–14 vuotta nuorisotoimistossa.

– Suuri osa työajastani kuluu Harastamisen Suomen mallin mukaisen toiminnan koordinointiin, kuten kerho-ohjaajien etsimiseen. Koska työskentelen osa-aikaisesti, en voi ohjata kaikkia kerhoja itse. Keväällä ohjasin yhtä kerhoa Lepplaksissa. Suunnitellen myös hiihtoloma- ja kesälomaohjelman ja koordinoin Sportis-perjantain. Sursikin nuorisotyöntekijänä olen lisäksi aikuinen, jonka puoleen nuoret voivat kääntyä koulussa. En ole kuraattori, koulupsykologi enkä opettaja, vaan olen siellä heitä varten, jos he haluavat jutella. Ohjaan heidät tarvittaessa eteenpäin.

– Teen paljon yhteistyötä Larsmo-Pedersöre 4H:n kanssa, koska

työskentelemme samojen nuorten parissa. Teen myös paljon yhteistyötä nuorisotilojen ja -seurojen kanssa, jotka saavat toiminta-avustusta kunnalta.

– Haastavinta on saada aika riittämään. Saan kuulla nuorilta, että ”ei, oletko täällä vasta ensi keskiviikkona”. Mutta olen joustava. Jos joku oikein mielellään haluaisi jutella seuraavana päivänä, menen koululle.

– Yllättävin tekoni oli se, että otin kanani mukaan töihin. Tämä tapahtui viime syksynä, kun kirjastossa juhlittiin Viirun ja Pesosen 40-vuotisjuhlaa.

– Tänä vuonna odotan meidän ”kesäankarit”-projektia, jonka järjestämme nuorille, jotka tarvitsevat lisätukea ensikontaktissaan työelämään. Ja Axin 10-vuotisjuhlaa syksyllä!

CAMILLA SANDSTRÖM

Työskennellyt kulttuuriosaston kanslistina (50 %) syyskuusta 2023 lähtien.

– Avustan kulttuuri- ja hyvinvointipäällikkö Ulrikaa hänen työssään. Seuraan avustushakemuksia, varaan teatterimatkoja ja kouluteattereita sekä teen kampanjoita, kuten Pedersöre runt -tapahtuman. Autan eri hankkeissa, päivittän osaston sosiaalisen median kanavia ja verkkosivuja. Olen vastikään käynyt läpi kunnan taidekokeilun ja päivittänyt luettelon. Teemme parhaillaan uutta tauluseiniä kunnantalon kellariin. Siitä tulee samalla tauluvarasto.

– Ulkoilualan yksinyrittäjänä on kivaa,

että on työkavereita. Mieluisin työtehtäväni on suunnitella teatterimatkoja. Tykkään myös olla mukana kunnan ilmastoryhmässä ja innostamassa ihmisiä ilmastotekoihin. Vaikeinta on koordinoita bussiaikataulut, kun koulut ovat menossa katsomaan teatteriesityksiä.

– Kiva juttu töissä on Kolpin muistomerkin uudelleenviikkinen (18.9.). Koska olen kouluttautumas paikallisooppaaksi, oppimastani on paljon hyötyä minulle. Olemme käyneet Oravaisissa ja tavanneet Göran Backmanin Pohjanmaan rykmentistä, joka osallistuu viikkinemiseen canuunoiden kanssa.

– Tänä vuonna odotan kaikkia tulevia tapahtumia, kuten yhteislauluiltaa Forsbyssä ja muistomerkin viikkinemistä Kolpissa. Olen aloittanut oman juttuni, ja olisi hienoa, jos se toteutuu.

CLAUS GUNNAR

Työskennellyt kiinteistöisäntänä (80 %) elokuusta 2024 lähtien.

– Hoidan kunnan liikuntapaikkojen ja Anderssensalin varauksia ja vastaan tiettyjen tapahtumien tekniikasta ja äänentoistosta. Uusin kuntosaliavaimia ja pidän huolta, että kuntosali on kunnossa. Huolehdin myös liikuntapaikoista, tarkistan uimarannat joka viikko sesongin aikana, kunnostan vaellusreitit ja valmistelen hiihtoladut ennen talvea. Toimistotyö ja käytännön työ vaihtelevat kivasti.

JATKUU SEURAAVALLA SIVULLA ➡

→

– Det är roligt att se när någon får en bok som de väntat på. Och så minns jag två flickor som gav mig tummen upp när jag hämtade deras BUU-klubbsteckningar i Lepp-lax bibliotek.

– Jag ser fram emot att fortsätta göra det jag gör. Som en kreativ person är rutiner viktiga för mig.

ÅSA GRANKVIST

Är kursledare i piano och orgel i Pedersöre MI sedan 2011. Engagerades redan 1998 som dirigent för Pedersöre musikkår.

– Jag undervisar i piano och orgel (grunderna i orgelspelning). Den gångna terminen har jag haft 59 inskrivna elever, både barn, tonåringar och vuxna. Jag drar 7 kurser, i Ytterse (1), Sandsund (1), Edsevä (1) och i Lepp-lax (4). Med så många kurser blir det att jag jobbar för MI måndag–fredag under läsåret september–april. I april övergår jag till mitt andra jobb vid plantskolan i Lepp-lax.

– Det mest givande i mitt arbete är när en elev upptäcker att piano/orgel är hans instrument. Jag har ofta sagt att första lektionen borde filmas, så jag tillsammans med eleven kunde gå tillbaka och se framstegen.

– Den största utmaningen är att hitta elevens nivå och rätt material. Vissa elever kan inte läsa, någon kan spela efter gehör men vill nu lära sig spela efter noter, en annan kan spela lite efter noter, eller har spelat för länge sen. Det är en utmaning att hitta tråden varifrån vi ska börja och med vilket material.

– Den mest överraskande situation som jag ställts inför var när jag hade en elev som blev intervjuad av svenska Yle. Då hade jag filmteamet med på en lektion. Det var lite spännande.

– Jag ser närmast fram emot vårutställningen i slutet av april, där några av mina elever uppträder på piano. Sedan följer planeringen för läsåret 2025–26. Det är alltid spännande att se vilka elever som återvänder – hittar nya elever till kurserna eller återkommer nygamla elever, efter en paus på något år? ■

— Den största utmaningen är att hitta elevens nivå och rätt material. Vissa elever kan inte läsa, någon kan spela efter gehör men vill nu lära sig spela efter noter, en annan kan spela lite efter noter, eller har spelat för länge sen.

ÅSA GRANKVIST

— *Haasteita tuo lähinnä sää, kuten sohjo Purmontiellä. Muuten ei ole suurempia haasteita, tai ne voidaan ratkaista jälkikäteen.*

KAJ ANDTFOLK

⇒

– Autan myös kansalaisopistoa teke-mällä mainosjulisteita ja osallistun talon yhteisiin järjestelyihin. Tein myös latu-kartan Lappforsin hiihtokeskukselle ja sain hyödyntää graafikon kokemustani.

– Haastavinta on koordinoita va-rauksia ja saada kaikki yhteensovitettua, kun järjestämme esimerkiksi jääkiekon, jalkapallon ja hiihdon koulumestaruus-kilpailuja.

– Yllättävä asia työssä oli se, että olin mukana jäällä AW-areenalla iltapäivä-toiminnassa ja leikin lasten kanssa. On mukava tavata lapsia ja nuoria työssä.

– Tänä vuonna odotan tapaavani ihmisiä ja että saan olla ulkona ja liikkua työssä. Viihdyn työssäni tosi hyvin.

KAJ ANDTFOLK

Työskennellyt kirjaston ”bussinkuljettajana” kahdeksan vuotta.

– Kuljetan kirjoja ja muuta aineistoa kunnan kirjastojen välillä ja vien kirj-jalaatikoita kouluihin ja päiväkoteihin. Kierroksen pituus on 86 kilometriä, kaksi kertaa viikossa. Palautan myös kirjoja ja laitan kirjoja pääkirjaston hyllyihin.

– Tykkään paljon työskennellä kult-tuurin parissa ja työkavereiden kans-sa. Viihdyn kirjastoympäristössä ja opin paljon vain laittamalla kirjoja oikeille paikoilleen, vaikka luen itse lähinnä sellaista kirjallisuutta, jota ei ole kir-jastossa.

– Haasteita tuo lähinnä sää, kuten sohjo Purmontiellä. Muuten ei ole suu-rempia haasteita, tai ne voidaan ratkais-ta jälkikäteen.

– On mukavaa nähdä, kun joku saa odottamansa kirjan. Muistan myös kak-si tyttöä, jotka näyttivät minulle peuk-kua, kun hain heidän BUU-klubbenpii-rustuksensa Lepp-laksin kirjastosta.

– Odotan innolla, että saan jatkaa työtäni. Luovana ihmisenä rutiinit ovat minulle tärkeitä.

ÅSA GRANKVIST

Toiminut pianon ja urkujen soiton kurs-siohjaajana Pedersören kansalaisopistos-sa vuodesta 2011 lähtien. Palkattiin jo vuonna 1998 Pedersören musiikkikuo-ron johtajaksi.

– Opetan pianon ja urkujen soittoa (urunsoiton alkeet). Menneellä luku-kaudella minulla oli 59 oppilasta. Oppi-laat olivat lapsia, teini-ikäisiä ja aikuisia. Ohjaan seitsemää kurssia, Ala-Ähtäväl-lä (1), Sandsundissa (1), Edsevässä (1) ja Lepp-laksissa (4). Näin monen kurssin vuoksi työskentelen kansalaisopistolle maanantaista perjantaihin lukuvuoden ajan syyskuusta huhtikuuhun. Huhti-kuussa siirryn toiseen työhöni taimis-toon Lepp-laksissa.

– Antoisinta työssäni on se, kun op-pilas huomaa, että piano/urut ovat hä-nen instrumenttinsa. Olen usein sa-nonut, että ensimmäinen tunti pitäisi kuvata, jotta voisin yhdessä oppilaan kanssa palata katsomaan, miten hän on edistynyt.

– Haastavinta on löytää oppilaan taso ja oikea materiaali. Osa oppilais-ta ei osaa lukea nuotteja, jotkut osaavat soittaa korvakuulolta mutta haluavat nyt oppia soittamaan nuoteista, joku taas osaa hieman soittaa nuoteista tai on soittanut kauan sitten. On haasta-vaa tietää, mistä aloittaa ja millaisella materiaalilla.

– Yllättävin kohtaamani tilanne oli, kun Svenska Yle haastatteli erästä op-pilastani. Silloin tunnilla oli mukana ku-vausryhmä. Se oli aika jännittävää.

– Odotan eniten huhtikuun lopussa pidettävää kevätnäytöstä, jossa muuta-ma oppilaani soittaa pianoa. Sitten on vuorossa lukuvuoden 2025–2026 suun-nittelu. On aina jännittävää nähdä, ket-kä oppilaat palaavat, löytävätkö uudet oppilaat kursseille tai palaako uusvan-hoja oppilaita muutaman vuoden tau-on jälkeen. ■

← Projektledaren Julia Byggmästar vill veta hurudana aktiviteter seniorerna vill ha, så besvara enkäten eller kom på sommarkvällsträff vid Ax den 12 juni kl. 17–19.

← Projektin vetäjä Julia Byggmästar haluaa tietää, millaisia aktiviteetteja seniorit toivovat. Vastaa siis kyselyyn tai tule tapaamiseen Axiin 12.6. klo 17–19.

Julia kannustaa senioreita aktiiviseen yhdessäoloon

Julia Byggmästar vetää uutta aktiivisuusprojektia Pedersören senioreille. Hän järjestää aktiviteetteja, jotka edistävät arjessa liikkumista ja ehkäisevät yksinäisyyttä. Toiveena on parantaa senioreiden elämänlaatua.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Julia sporrar seniorer till aktiv gemenskap

TEXT & FOTO
Malin Henricson

Julia Byggmästar leder det nya projektet Aktiv gemenskap för seniorer i Pedersöre. Hon ska ordna aktiviteter som främjar en rörlig vardag och motverkar ensamhet – med förhoppningen att förbättra livskvaliteten för seniorer.

JULIA BYGGMÄSTAR har det senaste året vikarierat som kommunens motionsrådgivare. Hon fortsätter delvis i den rollen i höst, men från och med augusti kommer hon att ägna tre dagar i veckan åt att koordinera aktiviteter för seniorer i Pedersöre. För att nå ut brett samarbetar hon med Pedersöre MI, Österbottens välfärdsområde och lokala föreningar, som pensionärklubbarna och marthorna.

Julia planerar program som har den vetenskapligt bevisade fingermodellen som grund. Enligt modellen går att förebygga eller fördröja minnesstörningar genom livsstilsförändringar på fem områden: hälsosam kost, fysisk aktivitet, hjärngymnastik, sociala aktiviteter och kontroll av hjärt- och kärlrelaterade riskfaktorer. När det gäller att kontrollera riskfaktorer tar hon hjälp av välfärdsområdets seniorrådgivare.

Programmet byggs upp som bäst. – För att kunna planera meningsfulla aktiviteter vill jag veta vad målgruppen vill göra. Så kom med förslag, säger Julia.

Hon bjuder in till en träff i sommarkvällen vid Kulturhuset Ax torsdagen den 12 juni kl. 17–19. Alla seniorer är välkomna för att höra mer om projektet och berätta om sina önskemål. Det är också möjligt att besvara en enkät, via webbadressen <https://link.webropol.com/s/aktivgemenskap>. Scanna QR-koden här in till med kameran i din mobiltelefon så kan du fylla i enkäten elektroniskt. Enkäten finns också i pappersform på kommunens bibliotek.

Projektet utmynnar förhoppningsvis i ett fungerande koncept som får finansiering och fortsätter 2026. ■

JULIA BYGGMÄSTAR ON sijaistanut vuoden verran kunnan liikuntaneuvojaa. Hän jatkaa osittain siinä roolissa syksyllä, mutta käyttää elokuusta alkaen kolme päivää viikossa senioreiden aktiviteettien koordinointiin. Hän tekee yhteistyötä Pedersören kansalaisopiston, Pohjanmaan hyvinvointialueen ja paikallisten yhdistysten, kuten eläkeläiskerhojen ja marattojen, kanssa.

Julia suunnittelee ohjelmaa, joka pohjautuu tieteellisesti tutkittuun Finger-malliin. Mallin mukaan muistisairauksia voidaan ehkäistä tai viivästyttää tekemällä elintapamuutoksia viidellä osa-alueella: terveellinen ruoka, liikunta, aivojumppa, sosiaalinen aktiivisuus sekä sydän- ja verisuonisairauksien riskitekijöiden hallinta. Riskitekijöiden hallinnassa hän tukeutuu hyvinvointialueen seniorineuvojan apuun.

Ohjelmaa laaditaan parhaillaan.

– Aktiviteettien suunnittelemista varten haluan tietää, mitä kohderyhmä haluaa tehdä. Joten voitte antaa ehdotuksia, Julia sanoo.

Hän kutsuu tapaamiseen, joka pidetään kesäiltana Kulttuuritalo Axissa 12.6. klo 17–19. Kaikki seniorit ovat tervetulleita kuulemaan lisää projektista ja kertomaan toiveistaan. Voit vastata kyselyyn myös osoitteessa <https://link.webropol.com/s/aktivgemenskap>. Skannaa QR-koodi matkapuhelimesi kameralla, niin voit vastata kyselyyn sähköisesti. Kysely on saatavilla myös paperisena kunnan kirjastoissa.

Projekti toivottavasti johtaa toimivaan konseptiin, joka saa rahoitusta ja jatkuu vuonna 2026. ■

↑ Scanna QR-koden med kameran i din mobiltelefon och fyll i enkäten för projektet Aktiv gemenskap.

↑ Skannaa QR-koodi matkapuhelimesi kameralla ja vastaa aktiivisuusprojektin kyselyyn.

MI startar ny verksamhet i tidigare dagislokal

TEXT

Pia Boström

FOTO

Malin Henricson

Pedersöre medborgarinstitut har länge påtalat behovet av mera utrymmen för att utveckla sin kursverksamhet. I och med att kommunen stänger daghemmet Tummeliten i Edsevä i sommar, öppnas dörren för MI.

BEHOVET AV nya kurslokaler hänger framför allt ihop med kultur- och fritidsnämndens mångåriga, strategiska målsättning att utveckla institutets dagverksamhet.

När Östensö skolas verksamhet upphörde våren 2023 fanns långtgående planer på att MI skulle få flytta in i den gamla skolan. Men i och med det förändrade dagvårdsbehovet kunde planerna inte förverkligas, utan skolan byggdes om till daghem.

Kulturavdelningen har letat efter andra ändamålsenliga och tillgängliga utrymmen sedan dess.

Ett av institutets mål för år 2025 är att satsa på samordnad kursverksamhet i Edsevä skola med målsättning att stärka samhörighetskänslan och den sociala gemenskapen hos kommuninvånarna. Konceptet "Skapande lördag", med betoning på familjeaktiviteter, har varit en bra start på denna satsning eftersom skolan är tillgänglig för annan verksamhet på lördagar.

Visionen har ändå varit att utveckla verksamheten så att daglediga skulle få en naturlig mötesplats med olika aktiviteter även på vardagar. MI och Edsevä skola har redan etablerat ett bra samarbete och bland annat Pedersöre pensionärsförening använder skolans gymnastiksal i anslutning till skoldagen.

Och nu, i och med att verksamheten i daghemmet Tummeliten avslutas, ställs ett ledigt utrymme i Edsevä skolas bottenvåning till MI:s förfogande.

Egna verksamhetsutrymmen i anslutning till skolan ger medborgarinstitutet stora utvecklingsmöjligheter, och kulturavdelningens service kan

↗ Pedersöre MI:s personal ser fram emot att utveckla speciellt verksamheten för daglediga i de nya utrymmena i Edsevä skolas bottenvåning. Namnet på kurslokalen är ännu ett frågetecken. Från v textilläraren Marie-Louise Thylin, rektorn Pia Boström, kurssekreteraren Majlen Rajby och musikläraren Matilda Svenfelt.

↗ Pedersören kansalaisopiston henkilökunta odottaa pääsevänsä kehittämään etenkin päivätoimintaa uusissa tiloissa Edsevä skoulun pohjakerroksessa. Kurssitilan nimi ei ole vielä selvillä. Vasemmalta tekstiilityön opettaja Marie-Louise Thylin, rehtori Pia Boström, kurssisihteeri Majlen Rajby ja musiikinopettaja Matilda Svenfelt.

utvecklas och svara mot en efterfrågan på aktiviteter dagtid.

MI planerar inledningsvis att starta med vävning och andra hantverks- och konstkurser som hittills inte haft rum i skolor, byagårdar eller samlingshus. I de nya utrymmena kan alster lämnas på tork eller ställas undan, men uppbevaras på plats till nästa kurstillfälle eftersom det är lättare att koordinera egen verksamhet.

MI kan dessutom samordna kursverksamheten så att flera kurser pågår samtidigt på kvällarna. Den kan bidra till att skapa den samhörighetskänsla som varit ett mål för verksamheten.

Hur aktiviteterna i den nya lokalen utvecklas återstår att se och ett år kommer säkert inte att vara ett annat likt.

I höstens kursutbud syns kursplatsen troligen med ett nytt namn som i skrivande stund är oklart. Håll utkik efter info i MI:s sociala medier, där publiceras nyheten då det är klart. ■

MI aloittaa uuden toiminnan entisessä päiväkodissa

Pedersören kansalaisopisto on pitkään puhunut lisätilan tarpeesta kurssitoiminnan kehittämiseksi. Koska kunta sulkee Peukaloisen päiväkodin Edsevässä kesällä, ovi avautuu kansalaisopistolle.

TEKSTI

Pia Boström

KUVA

Malin Henricson

UUSIEN KURSSITILOJEN TARVE liittyy ennen kaikkea kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan monivuotiseen strategiseen tavoitteeseen kehittää opiston päivätoimintaa.

Kun Östensön koulun toiminta päättyi keväällä 2023, suunnitelmalla oli, että kansalaisopisto muuttaisi vanhaan kouluun. Suunnitelmia ei voitu kuitenkaan toteuttaa muuttuneiden päivähoitotarpeiden vuoksi, ja koulu muutettiin päiväkodiksi.

Kulttuuriosasto on siitä lähtien etsinyt muita tarkoituksenmukaisia ja esteettömiä tiloja.

Yksi opiston vuodelle 2025 asetetuista tavoitteista on panostaa rinnakkaiseen kurssitoimintaan Edsevä skoulussa yhteenkuuluvuuden tunteen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi kuntalaisten keskuudessa. Konsepti "Luova lauantai", jossa painotus on perheaktiiviteeteissa, on ollut hyvä alku tälle panostukselle, koska koulu on käytettävissä lauantaisin muulle toiminnalle.

Visiona on kuitenkin ollut kehittää toimintaa niin, että tarjolla olisi luon-

Pedersöre MI informerar

En del sommarkurser har redan startat men det går ännu bra att anmäla sig till kurserna nedan. Anmäl genast till tel. 06-7850 275 eller via hemsidan mi.pedersore.fi.

SOMMARZUMBA, måndagar 2–30.6 kl. 19.30–20.30 i Forsby danspaviljong.

SOMMARGYMPA, TISDAGAR 3.6–12.8 kl. 19.00–20.00 utomhus vid Purmo skola.

Kontrollera aktuell information

på vår hemsida mi.pedersore.fi eller per telefon 06-7850 275.

MJUK OCH SKÖN MATTA AV MOSSA, tisdag 3.6 kl. 18.00–21.00, Kulturhuset AX, ateljén.

STICKRETREAT, lördag 14.6 kl. 10.00–15.00 vid Loffens i Bennäs. Föreläsningar med bl.a stickdesignern, designchefen och författaren Maja Karlsson från Järbo och Christina Granlund från hantverksföretaget Silverskedsstina. Flera garnförsäljare presenterar sitt utbud och nya spännande mönster.

RUSKAVANDRING I SALLA, 17–21.9, förberedande möte 25.8 kl. 18.30 i Kulturhuset AX. Endast fåtal platser kvar!

Plock bland höstens föreläsningar

Höstens nya kursprogram publiceras på hemsidan mi.pedersore.fi 1.8 och delas till alla hushåll i Pedersöre i slutet av vecka 32. Anmälan öppnar måndag 18.8 kl. 8.00.

VARFÖR ELEVER / UNGA BETER SIG SOM DE GÖR. Vetenskapen bakom den unga hjärnan, hur du samspelar med den och får bättre resultat med Lena Skogholm, onsdag 10.9 kl. 19.00–20.30 i Anderssensalen, Sursik. Skogholm har som betendevetare och pedagog de senaste 25 åren specialiserat sig på hur vi kan ha praktisk nytta av hjärnforskning i vardagen. Med mångårig erfarenhet av att

möta barn och unga, bland annat som lärare under 10 år, kombinerat med stora insikter om den unga hjärnan, har Lena den pedagogiska förmågan att omvandla avancerad hjärnforskning till en hjälpsam guide för samspelet med elever/unga.

VÄRLDSMÄSTARE MED STARKT HÅLLBARHETSENGAGEMANG, föreläsning med Heidi Andersson 13.9 kl. 9.00–10.30, Essegården.

Heidi Andersson är världsmästare i armbrytning, skogsbrukare och armbrytarkonsult, med ett starkt engagemang för hållbarhet. Hon har tillsammans med maken Björn Ferry, olympisk mästare i skidskytte, som mål att leva ett gott liv – som är moraliskt försvarbart och bidrar till människans utveckling – utan att äventyra det övriga livet på planeten.

När Heidi och Björn avslutade sina elitsatsningar 2015 satte de upp ett gemensamt mål: att bli fossilfria till 2025 och utforska om den hållbara livsstilen är eftersträvsvärd. Det är en resa som väcker frågor och nyfikenhet: Hur går det? Är en hållbar livsstil verkligen möjlig – och vad händer med drömmen om ekohuset?

Föreläsningen ordnas i samarbete med Esse Energifestival.

BYGGNADSVÅRD – HUR DU FÅR TID, RÅD OCH KRAFT ATT RESTAURERA DITT HEM, med Erika Åberg, 25.9 kl. 19.00 i Sursik auditorium. Erika Åberg är byggnadsantikvarie med en stor passion för gamla hus. Genom TV, böcker, tidningsartiklar, sociala medier, kurser och föreläsningar sprider hon kunskap och inspiration om hållbara restaureringsmetoder. Hon restaurerar familjens gamla bondgård på landet och en sekelskiftesvåning i stan, vilket gör att det finns många egenupplevda råd (och misstag) att dela med sig av. ■

nollinen kohtauspaikka ja aktiviteetteja myös arkisin ihmisille, joilla on vapaata päiväsaikaan. Kansalaisopisto ja Edse-vön koulu ovat jo tehneet yhteistyötä, ja muun muassa Pedersören eläkeläisyhdistys käyttää koulun liikuntasalia koulupäivän yhteydessä.

Ja nyt kun toiminta Peukaloisen päiväkodissa päättyy, Edse-vön koulun pohjakerroksen vapaat tilat annetaan kansalaisopiston käyttöön.

Omat toimitilat koulun yhteydessä antavat kansalaisopistolle paljon kehitysmahdollisuuksia, ja kulttuuriolosuhteiden palveluita voidaan kehittää ja vastata päiväaktiviteetteja koskevaan kysyntään.

Kansalaisopisto aikoo aluksi järjestää kudonta- ja muita käsityö- ja taideturkseja, joita ei aiemmin ole voitu järjestää kouluissa, kyläaloilla tai seurantalioilla. Tehdyt työt voi uusissa tiloissa jättää kuivumaan tai odottamaan seuraavaa kurssikertaa, koska omaa toimintaa on helpompi koordinoita.

Kansalaisopisto voi lisäksi koordinoida kurssitoimintaa niin, että useampia kursseja järjestetään samanaikaisesti iltoisin. Se voi luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka on ollut yksi toiminnan tavoitteista.

Nähtäväksi jää, miten toiminta uusissa tiloissa kehittyy, eivätkä vuodet varmasti tule olemaan samanlaisia.

Syksyn kurssitarjonnassa kurssitila näkyy luultavasti uudella nimellä, joka ei tätä kirjoittaessa ole vielä selvillä. Seuraa tiedotteita kansalaisopiston sosiaalisen median kanavilla. ■

Galleri Bruno – GALLERIA BRUNO

Kommande utställningar – Tulevat näyttelyt

JUNI / Kesäkuu

Bengt Björk

Målningar, collage – Maalauksia, kollaaseja

SEPTEMBER / Syyskuu

Gun Österbacka, Gunilla Björklund

Fotografier – Valokuvia

OKTOBER / Lokakuu

Åsa-Maria Åsvik

Akrylmålningar, akvareller, ullarbeten –

Akryylimaalauksia, akvarelleja, villatöitä

NOVEMBER / Marraskuu

FotoArtis

Fotografier – Valokuvia

DECEMBER / Joulukuu

Sara Nylund

Målningar – Maalauksia

Öppettider – Aukioloajat

1.6–1.8:

Må, on / Ma, ke

8.00–19.00

Ti, to, fre / Ti, to, pe

8.00–15.00

1.9–31.5:

Må–on / Ma–ke

8.00–20.00

To, fre / To, pe

8.00–17.00

Sommartid i biblioteken – Kesäajat kirjastoissa 1.6–31.8

HUVUDBIBLIOTEKET / PÄÄKIRJASTO

Må, on / Ma, ke 12–19 Ti, to, fre / Ti, to, pe 10–15

KÄLLBY BIBLIOTEK / KOLPIN KIRJASTO

Må / Ma 15–19 On / Ke 10–13

LEPPLAX BIBLIOTEK / LEPLAKSIN KIRJASTO

Må / Ma 10–14 Ti 16–19

PURMO BIBLIOTEK / PURMON KIRJASTO

Må, on / Ma, ke 11–19

SANDSUND BIBLIOTEK / SANDSUNDIN KIRJASTO

Må / Ma 11–19 Ti 9–16

YTTERESSE BIBLIOTEK / ALA-ÄHTÄVÄN KIRJASTO

Må, to / Ma, to 11–19

ÖVERESSE BIBLIOTEK / YLI-ÄHTÄVÄN KIRJASTO

Må / Ma 9–15 Ti 15–19 To 9–13

obs! Alla bibliotek förutom huvudbiblioteket i Bennäs är stängda 30.6–25.7. **HUOM!** Kaikki kirjastot paitsi pääkirjasto Pännäisissä ovat suljettuja 30.6–25.7.

Utökat meröppet i biblioteken i Purmo, Sandsund och Överesse under stängningstiden 30.6–25.7: Öppet alla dagar kl. 8–21.

Purmon, Sandsundin ja Yli-Ähtävän omatoimikirjastojen aukioloajat, kun muut kirjastot ovat suljettuja 30.6–25.7: Avoinna joka päivänä klo 8–21. ■

TEXT & FOTO

Malin Henricson

† Katarina Barkar deltog i en träff i början på april och berättade om nya böcker i biblioteket.

† Katarina Barkar osallistui huhtikuun alussa yhteen tapaamiseen ja kertoi kirjaston uusista kirjoista.

Populära träffar för daglediga i Sandsund

VARANNAN MÅNDAG KL. 13–15 samlas daglediga damer i Sandsunds nya bibliotek. Det bjuds på kaffe och lite program, och vissa damer har med sig sticksömmen. Under vårterminen har t ex kommunens motionsrådgi-vare Julia Byggmästar varit med och berättat om kost och motion, och på en annan träff tipsade Katarina Barkar om nya böcker i biblioteket.

Det huvudsakliga syftet är ändå

att umgås och kanske lära känna nya personer.

Uppslutningen har varit stor, nästan så stor att det blivit trångt mellan hyllorna.

Initiativet kom från Barbro Sandvik, som tycker det är viktigt att Sandsundbor har möjlighet att samlas. Träffarna fortsätter på höstkan-ten, och målet är att erbjuda dylika träffar åt daglediga män. ■

TEKSTI & KUVU

Malin Henricson

Suosittuja naisten tapaamisia Sandsundissa

PÄIVÄSAIKAAN VAPAALLA OLEVAT naiset kokoontuvat Sandsundin uuteen kirjastoon joka toinen maanantai klo 13–15. Tarjolla on kahvia ja pientä ohjelmaa, ja jotkut naiset käyttävät tilaisuutta hyväkseen neulomiseen.

Kevätlukukaudella esimerkiksi kun- nan liikuntaneuvoja Julia Byggmästar on ollut mukana puhumassa ruokavaliosta ja liikunnasta, ja toisessa tapaamisessa Katarina Barkar kertoi kirjaston uusis- ta kirjoista.

Päätarkoituksena on kuitenkin seu-

rustella ja kenties tutustua uusiin ih- misiin.

Osallistujamäärä on ollut suuri, melkein päin suuri, että hyllyjen välissä on ollut tungosta.

Aloite tuli Barbro Sandvikilta, jonka mielestä on tärkeää, että Sandsundin asukkailla on mahdollisuus kokoontua. Tapaamiset jatkuvat syksyllä, ja tavoit- teena on tarjota samankaltaisia tapaa- misia myös päiväsaikaan vapaalla ole- ville miehille. ■

BMA 2025	↓	↓ KAROTT ELSA BESKOWS MAKE	↓ FLICK- NAMN SKADE- VÄXT	↓ SEGT VIRKE	KYLA	ENGELSK ADELS- MAN	ORT I ÖSTER- ÖDTEN			
STORBRIT- TANNIENS HUVUD- STAD					SKYNDÄ		HUS- DJUR			
APELSIN- FÄRGAD					NYKTER IRAKS HUVUD- STAD			LEVNADS- SÄTT	FÖR- HÄTLIG	
PLÅTAR				ENDRÅT VÄGSPEL			FIENTLIG ÄNGER			
↓			HEDER RÄJONG		VIB- RERADE					
↓ IDE- LIGEN		NÄSVIST FUMMLIG				STORT STYCKE	LITEN FLICKA ELLER TÄNDA	SÄGER ARTIG NILS FERLIN		DECI- TON
↓			SOUTH DAKOTA SNURRA		ALL- DALES DÖD					
↓ NEDRIG VALA					FESTLIG- HET I DECEMBER MISSIL					
↓ BERG	PÅ TÄND- STICKSÅX ÖXÖGA			KUNGLEG ÄMBETS- MAN TYST				NEDER- BÖRD	GRÖN PÅ GREN	TJAT
↓		RANSON DROG PÅ MUNNEN			DEL AV FÄRTYG SLÅPA				KILO- GRAM RAKELS SYSTER	
TRÖJA			ÖVER HUVUD			BIBEL- DEL	HÄN- FÖRELSE			
↓			ÄR M I ROM?				HANDLA			
↓ MELLAN GIFT SPORRA				LIGGER PÅ GOLVET			MÖTSATS TILL DAG			

Krysset

POSTA KRYSET TILL Pedersöre kommun, Skrufvågatan 2, 68910 Bennäs. Märk kuvertet "Krysset". Vi vill ha ditt svar senast fredagen den 4 juli 2025. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas. Vinnarna underrättas personligen.

NAMN _____
 ADRESS _____
 POSTADRESS _____

Forsby på Toppen

allsång på toppen

Tisdag 17.6 kl. 19-21

Christine Sten

Elin Käckur

Karoliina Forsén Sund

Matilda Svenfelt

Tobias Granbacka

GRÄNSLÖS Kören

Allsångsledare Dennis Rönngård

Förköp vid alla Pedersöres bibliotek 20€ / Pensionär 15€ / Barn 10€
(kaffe, saft och bulla ingår). Inträde vid dörren 45€ (25€/20€ pensionär)

KULTURHUSET AX
KULTTUURITALO AX

MOVE IT 2025

**Aktivitetsdag för barn och unga
Lasten ja nuorten liikuntapäivä**

🕒 Lördag 7.6.2025 kl 10-15
Lauantai 7.6.2025 klo 10-15

📍 Idrottscentrum, Bennäs
Liikuntakeskus, Pännäinen

En dag fylld av rörelseglädje!

Päivä täynnä liikkumisen iloa!

- Hoppborgar
- Klattring
- Tavlingar
- Foreningarna på plats
- Ponnyridning
- ...och mycket mer!

- Pomppulinnat
- Kilpeilyä
- Kilpailuja
- Seurat paikalla
- Poniratsastus
- ...ja paljon muuta!

KULTURHUSET AX
KULTTUURITALO AX

PEDERSÖRE BOSTÄDER

www.pedersorebostader.fi

Hos oss hittar du hem

På www.pedersorebostader.fi hittar du uppgifter om våra lediga hyresbostäder. Vi har hyresbostäder i alla kommuner och hyr även ut färdigt möblerade lägenheter för en längre eller kortare tid i Vallbohusen i Edsevä. Skicka gärna in din bostadsansökan direkt via vår hemsida.

Fastighetssekreterare Anne Törnqvist, tel. 7850 153.

Meidän kanssamme löydät kodin

Verkkosivuiltamme www.pedersorebostader.fi löydät tietoa vapaista vuokra-asunnoistamme. Meillä on vuokra-asuntoja kaikissa kunnanosissa ja tarjoamme myös valmiiksi kalustettuja huoneistoja Vallbo-taloissa Edsevässä pidemmäksi tai lyhyemmäksi ajaksi. Voit lähettää asuntohakemuksesi suoraan kotisivujemme kautta.

Kiinteistösihteeri Anne Törnqvist, puh. 785 0153.